

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Ekonomihögskolan, Lunds universitet
Kandidatuppsats i redovisning
FEKK01
VT 2010

Börsnotering

- Hur den löpande redovisningen påverkas

Handledare: Erling Green

Författare: Malin Nordén

Charlotte Persson

Emma Svensson

Sammanfattning

Examensarbetets titel	Börsnotering – Hur den löpande redovisningen påverkas
Seminariedatum	7 juni 2010
Ämne/kurs	FEKK01 Examensarbete kandidatnivå, 15 poäng
Författare	Malin Nordén, Charlotte Persson, Emma Svensson
Handledare	Erling Green
Fem nyckelord	Börsintroduktion, redovisning, IFRS, agentteorin, rapporteringskrav
Syfte	Syftet med uppsatsen är att undersöka hur företagens löpande redovisning påverkas av en börsintroduktion. Vi ämnar undersöka hur de lagstadgade reglerna samt andra krav och aspekter genererar ändringar och vilka konsekvenser det medför för bolagen vid en börsnotering.
Metod	Studien bygger på primärkällor i form av intervjuer och enkäter där både kvantitativa och kvalitativa metoder har använts. Sekundärkällor som använts i studien består av noteringsprospekt, årsredovisningar, litteratur, artiklar samt diverse internetkällor.
Teoretiska perspektiv	Studiens teori har sin utgångspunkt i Börsens krav, IFRS och agentteorin.
Empiri	Den empiri som presenteras bygger på sju intervjuer, en enkätundersökning samt granskning av prospekt och årsredovisningar.
Resultat	Till följd av notering har vi sett stora skillnader i den löpande redovisningen. Främst är det implementeringen av IFRS, men även Börsens krav i form av bland annat upprättande av kvartalsrapporter. Vi har även uppmärksammat att en notering kan leda till ett kortsiktigt tänkande till följd av påtryckningar att visa bra resultat.

Abstract

Title	IPO – How the accounting is affected
Seminar date	June 7 th 2010
Course	FEKK01, Degree Project Undergraduate level, Business Administration, Undergraduate level, 15 University Credit Points (UCP) or ECTS-cr
Authors	Malin Nordén, Charlotte Persson, Emma Svensson
Advisor	Erling Green
Key words	Stock market introduction, accounting, IFRS, agency theory, requirements of reporting
Purpose	Our purpose with the degree project is to describe how the accounting of a company is affected by a stock market introduction. Our intention is to investigate how alterations are generated by statutory regulations and other requirements and aspects as well as what consequences this will cause in a company at the time of a stock market introduction.
Methodology	The survey is based on primary sources as interviews and questionnaires where both quantitative and qualitative methods have been used. Secondary sources which have been used in the survey consist of listing prospectuses, annual reports, literature, articles and Internet based sources.
Theoretical perspectives	The theory in the study is based on IFRS, the requirements of NASDAQ OMX Stockholm and the agency theory.
Empirical foundation	The empirical is based on seven interviews, questionnaire studies and a survey of listing prospectuses and annual reports.
Conclusions	We have seen large effects on the accounting of the studied companies as a consequence of an IPO. Mainly the effects are due to the implementation of IFRS but also the requirements of NASDAQ OMX Stockholm and the establishment of quarterly reports. Moreover, we have noticed that IPO could imply short term thinking as an effect of the pressure to present good results.

Förord

Arbetet med uppsatsen har varit intressant och mycket lärorikt och vi har fått en djupare förståelse för börsnoteringar och deras påverkan på den löpande redovisningen.

Vi vill tacka vår handledare Erling Green för stöd under uppsatsens gång. Vi vill även tacka alla medverkande företagsrespondenter som har gjort uppsatsen möjlig. Framförallt vill vi tacka de företag som ställt upp på intervju:

AB Ph. Nederman & Co, Tomas Bergström och Helena Mårs

Aspiro AB, Jörgen Carlsson

Dagon AB, Camilla Jarl och Peter Olsson

Deloitte AB, Mats Persson

Duni AB, Helena Haglund

KPMG AB, Sten Humble

TAT – The Astonishing Tribe AB, Lars Gutenwik

Lund, juni 2010

Malin Nordén

Charlotte Persson

Emma Svensson

Förkortningar

IAS	International Accounting Standards
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
IFRS	International Financial Reporting Standards
LHF	Lag (1991:980) om handel med finansiella instrument
LVPM	Lag (2007:528) om värdepappersmarknaden
RFR	Rådet för finansiell rapportering
RR	Redovisningsrådets rekommendationer
ÅRL	Årsredovisningslagen (1995:1554)

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	2
Abstract	3
Förord.....	4
Förkortningar.....	5
1. Inledning.....	9
1.1. Bakgrund	9
1.2. Problemdiskussion och problemformulering.....	11
1.3. Syfte.....	12
1.4. Avgränsningar.....	12
1.5. Begreppsdefinition	13
1.6. Disposition.....	13
2. Metod	14
2.1. Val av forskningsansats	14
2.2. Val av metod.....	14
2.2.1. Alternativa metoder	14
2.3. Datasamling	15
2.3.1. Primärdata.....	15
2.3.1.1 Intervju	15
2.3.1.1.1. Urvalsprocessen	16
2.3.1.1.2. Intervjuförfarande	17
2.3.1.1.3. Bearbetning av intervjuer.....	17
2.3.1.2. Enkät.....	18
2.3.1.2.1. Enkätförfarande	18
2.3.1.2.2. Sammanställning av enkäter	18
2.3.2. Sekundärdata	19
2.3.2.1. Noteringsprospekt och årsredovisningar	19
2.4. Källkritik.....	19
2.4.1. Validitet och reliabilitet.....	20
3. Teori.....	21
3.1. Börsens krav	21
3.2. Implementering av IFRS.....	21
3.2.1. Allmänt om IFRS	22
3.2.2. Redovisningsförändringar	24

3.2.2.1. Första gången IFRS tillämpas.....	24
3.2.2.2. Rörelseförvärv	24
3.2.2.3. Goodwill.....	25
3.2.2.4. Rörelsesegment.....	26
3.2.2.5. Finansiella instrument	27
3.2.2.5.1. Verkligt värde	28
3.2.2.5.2. Derivatinstrument	29
3.2.2.6. Ersättning till anställda efter avslutad anställning	29
3.2.2.7. Leasingavtal	31
3.3. Rapporteringskrav	32
3.4. Agentteori.....	33
4. Empiri	35
4.1. AB Ph. Nederman & Co.....	35
4.2. Aspiro AB	36
4.3. Dagon AB	37
4.4. Duni AB.....	39
4.5. TAT – The Astonishing Tribe AB.....	41
4.6. Revisionsbyråer	42
4.7. Noteringsprospekt och årsredovisningar	45
4.8. Enkätssammanställning	46
4.9. Sammanfattning.....	48
5. Analys	50
5.1. Börsnoteringens påverkan på den löpande redovisningen	50
5.1.1. Börsens krav och effekter.....	50
5.1.2. Effekter av implementering av IFRS	52
5.1.2.1. Första gången IFRS tillämpas.....	52
5.1.2.2. Effekter på den löpande redovisningen	54
5.1.2.2.1. Rörelseförvärv	54
5.1.2.2.2. Goodwill	54
5.1.2.2.3. Rörelsesegment.....	55
5.1.2.2.4. Finansiella instrument	55
5.1.2.2.5. Ersättning till anställda efter avslutad anställning	56
5.1.2.2.6. Leasing.....	56
5.1.2.3. Övriga IFRS-effekter.....	57
5.1.3. Rapporteringskrav	57

6. Slutsats	59
7. Källförteckning.....	61
8. Bilagor.....	66
8.1. Bilaga 1: Enkät	66
8.2. Bilaga 2: Intervjufrågor till företag.....	70
8.3. Bilaga 3: Intervjufrågor till revisor.....	71

1. Inledning

I det inledande kapitlet kommer en bakgrund till ämnet att presenteras. Därefter följer en problemdiskussion som leder fram till problemformuleringen. Vidare diskuteras syfte, avgränsningar, begreppsdefinitioner och avslutningsvis presenteras resterande disposition för uppsatsen.

1.1. Bakgrund

Den svenska Börsen har en lång historia som är daterad ända sedan den 4:e februari 1863 och antalet bolag som börsintroduceras har under de senaste åren varierat mycket. Det är främst konjunkturen och priset som säljare och köpare kan förvänta sig vid olika perioder som föranleder om en introduktion slutförs. Främst handlar det om det rådande konjunkturläget i världen. Många investerare anser att det är bättre läge än på länge för börsintroduktioner och ser efter ett kritiskt ekonomiskt läge nu ljusare på framtiden. Denna positiva stämning bland aktieinvestorer bidrar till att allt fler företag vill noteras. Anledningarna är många men varierar från bolag till bolag. Tillgång till riskkapital, allmänhetens förtroende för bolaget och påtryckningar från aktieägare är några av anledningarna till en börsintroduktion. (af Sandeberg, Sevenius, 2008. s. 101-105 och Tiger, 2010)

I Sverige definierar vi börsintroduktion enligt definitionen från nittioalet "att ett företag noteras på Stockholms Fondbörs i samband med en nyemission" (af Sandeberg, Sevenius, 2008. s. 102). Bolag i beslutsstadiet för en börsnotering måste beakta en rad olika aspekter och i första skedet är det viktigt att företaget förberett sig och gjort en noggrann studie. Då processen väl är igång är det viktigt att fortskrida så snabbt och smidigt som möjligt, både på grund av marknads- och kostnadsskäl. För att uppnå önskade mål med börsnoteringen är det av stor vikt att bolaget introduceras vid rätt tidpunkt. (Grundvall, Melin Jacobsson & Thorell, 2008. s. 41-44)

För att bolaget ska bli börsfäligt¹ underlättar det om en förstudie gjorts för att fastställa förberedande åtgärder. En förberedande åtgärd kan vara att en revisor eller annan erfaren person utför en genomgång för att analysera om bolaget tillgodoser noteringskraven som Börsen och lagen ställer. Om övervägandet visar att bolaget sannolikt kan bli börsnoterat krävs ett antal förberedelser för att uppfylla börsmässighet vid ansökningstillfället. Några förberedelser och eventuella ändringar som företaget generellt bör beakta innan notering är bland annat att se över styrelsens kompetens och vid behov komplettera med börserfarenhet. Även organisationen behöver ses över, särskilt ekonomiorganisationen och ledningsfunktionen. Det måste finnas kapacitet för att kunna hantera krav på offentlighet, informationsspridning och styrning. Bolagsgenomgången bör resultera i att alla aspekter i form av ekonomistyrning, ledning och kapacitet för aktiemarknadsinformation är uppfyllda

¹ Börsfäligt – företaget har förberett sig för att vara redo för Börsen (1. www.deloitte.com).

vid noteringsprövning. En viktig del är att granska bolagsordningen vad gäller aktiekapitalets storlek, antal aktier och olika aktieslag. (Grundvall et al, 2008.s. 43-45)

Ägarstrukturen är också viktig att se över inför en kommande notering. Bolaget bör se över personalen, om företaget behöver externa resurser och om en IR-funkton² ska införas. Företaget ska upprätta och anpassa årsredovisningar samt delårsrapporter till de krav Börsen ställer, för att underlätta prospektarbetet och undersökningen som Börsen utför. Det är även vanligt att Börsens undersökning innehåller granskning av företagets rapporteringssystem. Det som granskas är de finansiella rapporternas tillförlitlighet och kvalitet samt rapporteringsfrekvensen. Dessutom förs en diskussion med ekonomi-/redovisningschefen, redovisningsmanualer granskas och kontroller görs av bolagets resurser för redovisningen för att på så sätt få en bild av företagets kontroll- och redovisningssystem. Börsen har hårda krav på bolagen vad gäller spridning av kurspåverkande information och offentlighet, vilket kan resultera i att bolaget måste se över sin insiderreglering. Att välja rätt rådgivare är en annan viktig del i förberedelserna för att få nödvändig hjälp och stöd inför börsnoteringen. Börsen ställer i princip också ett krav att bolaget biträds av en rådgivare under noteringsprocessen. Även bolagets befintliga revisor kan ha en betydande roll inför noteringen. (Grundvall et al, 2008.s. 41-45, 55)

När förberedelserna är klara och bolaget anser sig börsfärdigt och överväger en notering på NASDAQ OMX Stockholm begär Börsen en initiering av noteringsprocessen. Vid ett arrangerat möte med bolagets ledande befattningshavare och Börsen diskuteras noteringsprocessen. En förutsättning under processens fortskridande är att både noteringsprocessen och all information behandlas konfidentiellt (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 6). Noteringsansökan behöver inte lämnas in förrän i sista skedet av processen (Örtengren, 2008. s. 118). Om Börsen och bolaget är överens utser Börsen en börsrevisor, som i sin tur gör en granskning för att avgöra om bolaget är lämpligt för en notering. Utifrån en granskning gör börsrevisorn sin bedömning och lämnar en rapport till Börsen med rekommendationer om noteringsbeslut. (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 5-6)

Prospekt ska upprättas och offentliggöras före notering (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 7). Enligt LHF (2 kap. 1 §) ska bolag upprätta prospekt när överlåtbara värdepapper antingen utbjuds till allmänheten eller handlas på en reglerad marknad, om inget följer av något undantag i 2-7 §§. Det finns med andra ord prospektkrav i de flesta fall, dock existerar undantag som till exempel kan vara att handel redan funnits på en annan reglerad marknad. Vid undantag från upprättande av prospekt kräver Börsen ett noteringsdokument med uppdaterad information som är likvärdigt med prospektreglerna (Örtengren, 2008. s. 119). Prospektet ska innehålla all sådan information rörande

² Investor Relation, person som är ansvarig för att sprida information till allmänheten (Jarl, personlig intervju 2010-04-27).

emittenten och de överlåtbara värdepapperna, vilken är nödvändig för att en investerare ska kunna göra en rättvis bedömning av emittenten och en eventuell garants tillgång och skulder, finansiell ställning, resultat och framtidsutsikter samt av de överlåtbara värdepapperna. Informationen ska vara skriven så att den är lätt att förstå och analysera. (LHF, 2 kap. 11 §) Prospektet ska sedan godkännas av Finansinspektionen. Börsen och Finansinspektionen har infört ett samarbete för att effektivisera noteringsprocessen, då även Börsen fortsätter att granska prospektet. Börsens granskning är till för att säkerställa att informationen är överskådlig och begriplig för investerarna så att de kan bilda sig en uppfattning av aktiernas värde. (Örtengren, 2008. s. 119) Bolaget ska även inför en notering ha genomgått en legal granskning av en oberoende advokat. Börsrevisorn får sedan en sammanfattning av den legala granskningen, det ligger dock på bolaget att börsrevisorn får all information som krävs för att kunna fullfölja noteringsgranskningen. (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 7)

Som tidigare nämnts görs inte själva ansökan i samband med noteringsprocessen utan först inför bolagskommittémötet där uppdraget hanteras (Örtengren, 2008. s. 123). Det är bolagskommittén som beslutar om notering och upptagande till handel på Börsen. Bolagskommittén är formellt ett utskott till Börsens styrelse, vilken har till syfte att säkerställa att noteringsprocessen har genomförts på ett professionellt, noggrant och effektivt sätt. (Örtengren, 2008. s. 119) Ansökan ska kompletteras med, från Finansinspektionen, godkänt prospekt samt ett spridningsintyg som bevisar att bolaget uppfyller det initiala kravet på likviditet i aktien. Samtidigt måste bolaget även underteckna Börsens noteringsavtal om att följa Börsens regler. (Örtengren, 2008. s. 123 & NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 8)

För bolag finns det två sätt att komma in på Börsen, dels att genomgå noteringsprocessen som tidigare beskrivits, och dels genom så kallad "bakvägsnotering"/"kökswägsnotering". Bakvägsnotering innebär att ett bolag som vill in på Börsen förvärvar ett existerande börsnoterat bolag för att på så sätt få tillgång till Börsen. Genom förvärvet erhålls en aktiestock och en börsplats. Dock placeras bolaget på observationsavdelningen, även kallad Obs-listan. Bolaget måste även genomgå en fullständig noteringsgranskningsprocess samt upprätta noteringsprospekt. Bolaget flyttas från observationsavdelningen då noteringsgranskningen är klar och bolaget har blivit godkänt av Bolagskommittén. Genomsnittligt är bakvägsnotering varken billigare eller snabbare än den traditionella processen. (www.nasdaqomx.com)

1.2. Problemdiskussion och problemformulering

Ekonomi börjar nu återhämta sig efter en djup lågkonjunktur och det har medfört att ett ökat intresse för börsnoteringar uppmärksammas (Tiger, 2010). Det finns många incitament för ett

företag att börsnoteras. Som tidigare nämnt kan det exempelvis vara tillgång till riskkapital, att få likviditet i egna aktier samt att underlätta uppköp av andra företag. Börsintroduktionen kan dock även resultera i effekter som inte alltid ses som positiva. Det kan exempelvis vara offentlighetskravet som finns på noterade bolag, vilket bland annat innebär att information ska komma allmänheten tillhanda så fort som möjligt och det kan ses som både positivt och negativt (Grundvall et al, 2008. s. 67). Andra effekter av en notering är att den löpande redovisningen påverkas. Exempelvis ska de bolag som ingår i en koncern enligt lag tillämpa IFRS i sin koncernredovisning istället för de svenska redovisningsreglerna (IAS-förordningen (1606/2002/EG), Artikel 4). Frågan är vad förändringen egentligen innebär för företagen och vilka åtgärder de måste vidta? Finns det eventuellt andra redovisningseffekter än IFRS, vilka påverkar bolagen och den löpande redovisningen? Vilka följd effekter uppkommer på grund av att redovisningen ändras? Ses de ändrade kraven på redovisningen enbart som något negativt och är därmed en baksida av börsnoteringen eller ser företagen även något positivt med ändringarna?

Ovanstående diskussion och frågeställningar leder fram till följande huvudfråga:

Hur påverkas den löpande redovisningen av att ett företag börsnoteras och vilka effekter medför det?

1.3. Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur företagens löpande redovisning påverkas av en börsintroduktion. Vi ämnar undersöka hur de lagstadgade reglerna samt andra krav och aspekter genererar ändringar på den löpande redovisningen och vilka konsekvenser det medför för bolagen vid en börsnotering.

1.4. Avgränsningar

Vi kommer att avgränsa oss genom att studera företag som är noterade och kommer att bli noterade på NASDAQ OMX Stockholm AB. Därför kommer de krav och regler som vi studerar utgå från den listan. Vi har valt att inte utgå från Nordic Growth Market NGM AB, då den listan främst består av tillväxtföretag med, ur ett investeringsperspektiv, större kapitalrisk. Nordic Growth Market NGM AB är en reglerad marknad och en officiell lista med börsstatus, men bolagen som är listade där ses ändå inte som noterade i samma mening som bolag på NASDAQ OMX Stockholm då noteringskraven inte är lika höga. (Persson, personlig intervju, 2010-05-04) Med tanke på det har vi valt att utgå från NASDAQ OMX Stockholm AB, som är den traditionella och även den äldsta och största listan i Sverige, samt den lista där bolag räknas som noterade. Utgångspunkt för uppsatsen kommer att vara ur ett redovisningsperspektiv.

1.5. Begreppsdefinition

Börs: En reglerad handelsplats för värdepapper, en så kallad värdepappersinstitution, vilken övervakas av Finansinspektionen. Endast de marknadsplatser som godkänns av Finansinspektionen medges börsstatus. I Sverige finns sedan 2003 två börser och de är NASDAQ OMX Stockholm AB och Nordic Growth Market NGM AB. (Grundvall et al, 2008. s. 11-15)

Börsfälig: När ett bolag är redo och uppfyller kraven för en börsnotering (1.www.deloitte.se).

Börsintroduktion: Börsintroduktion innebär "att ett företag noteras på Stockholms Fondbörs i samband med en nyemission" (af Sandeberg, Sevenius, 2008. s. 102).

Börsrevisor: En auktoriserad revisor som utses av Börsen och som gör en granskning av bolaget för att undersöka lämpligheten inför en notering (NASDAQ OMX Stockholm, p. 2.2.3).

IFRS: Internationella redovisningsstandarder som ges ut av IASB (FAR SRS Förlag, IFRS, 2010. s. 3). I studien kommer användandet av termen IFRS syfta på IFRS så som de antagits av EU.

Stockholmsbörsen/Börsen: En av Sveriges två börser (Grundvall et al, 2008. s. 14). Med Stockholmsbörsen alternativt Börsen syftar vi på NASDAQ OMX Stockholm AB. Börsen är indelad i tre segment beroende på företagens marknadsvärde och benämns Small Cap, Mid Cap och Large Cap (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. p. 2.1.2).

Prospekt: Prospekt ska upprättas inför en notering (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 7). Enligt LHF 11 § ska ett prospekt "innehålla all information rörande emittenten och de överlåtbara värdepapperen som är nödvändig för att en investerare skall kunna göra en välgrundad bedömning av emittenten."

1.6. Disposition

I den återstående delen av uppsatsen behandlas först de metoder som används i studien. Senare presenteras den teoretiska referensramen som ligger till grund för undersökningen. Därefter framställs den empiriska undersökningen, som tillsammans med teorin diskuteras i den efterföljande analysen. Slutligen presenteras det resultat som framkommit ur studien.

2. Metod

I det följande kapitlet redovisas de metoder som har använts i uppsatsen. Inledningsvis motiveras metodvalen och sedan beskrivs datainsamlingsprocessen och bearbetningen av informationen. Avslutningsvis förs en kritisk diskussion angående källorna där både källornas validitet och reliabilitet diskuteras.

2.1. Val av forskningsansats

Förhållandet mellan teori och praktik kan förklaras utifrån olika synsätt. Ett sätt att se på det är att utgå från den deduktiva teorin, vilken innebär att forskningen antingen förkastar eller bekräftar hypoteser, vilka härstammar utifrån teorin. Förkastandet eller bekräftandet av hypoteser skapar därmed ny teori. Ett annat synsätt är den induktiva teorin, vilken innebär att forskaren tar fram ny teori genom att undersöka hur det går till i praktiken. (Bryman, Bell, 2008. s. 23, 590) Undersökningen har haft utgångspunkt i den induktiva teorin, då effekterna på börsbolags löpande redovisning har studerats i praktiken.

2.2. Val av metod

För att kunna besvara uppsatsens syfte och problemformulering om hur den löpande redovisningen påverkas av en börsnotering har både primär- och sekundärkällor använts i studien. Primärkällorna består av både kvalitativa och kvantitativa metoder i form av intervjuer och enkätundersökningar. Respondenterna är företag som finns på Stockholmsbörsen, samt ett antal revisorer som har god insyn i både noteringsprocessen samt dess påverkan på den löpande redovisningen. Studiens data i form av sekundärkällor kommer främst från litteratur, undersökning av prospekt och årsredovisningar samt artiklar som behandlar ämnet. Även Internetbaserad data i form av bland annat hemsidor har använts.

2.2.1. Alternativa metoder

En alternativ metod till enkäter och intervjuer är observation. Det finns två typer av observationer, nämligen systematisk och deltagande observation. Den förstnämnda är mer kvantitativ i sin utformning, till skillnad från deltagande observation som är mer kvalitativ. (Denscombe, 2000. s. 165) Systematiska (även kallade strukturerade) observationer innebär att observatören gör iakttagelser utifrån ett kategorischema. Deltagande observationer å andra sidan, innebär att observatören befinner sig i en grupp under en förhållandevis lång tid för att studera gruppens beteenden. (Bryman, Bell, 2005. s. 195, 334)

Observationer är mycket tidskrävande och då tidsramen för undersökningen var relativt kort, bedömdes inte observationer vara en lämplig metod, särskilt då de inte bedömdes bidra med önskvärd information.

2.3. Datainsamling

Datainsamlingen, som är grunden för den empiriska undersökningen, kan utföras på flertalet sätt och valet är av stor vikt för resultatet (Lundahl, Skärvad, 2009. s. 113). Inledningsvis kan datainsamlingen delas in i insamling av primärdata respektive sekundärdata. Primärdata är information som forskaren själv samlat in till skillnad från sekundärdata som är ett samlingsnamn för all data som redan har samlats in och eventuellt även sammanställts. (Bryman, Bell, 2005. s. 230)

2.3.1. Primärdata

I första hand bygger studiens primärkällor på intervjuer som kategoriseras som kvalitativa metoder men även kvantitativa metoder i form av enkätundersökningar har använts. Skillnaden dem emellan är att informationen vid kvantitativa metoder är mer strukturerad och kan omvandlas till siffror och statistik, medan kvalitativa metoder är mer flexibla och ett mer djup inom ämnet kan fås. Samtidigt påverkas informationen vid kvalitativa undersökningar av författarens tolkningar och uppfattningar. (Holme, Solvang, 1997 s. 76-80) Det går med fördel att kombinera både kvantitativa och kvalitativa metoder i samma studie då de kan stärka varandra med sina olika styrkor och svagheter. Framkommer liknande eller samma information från de båda metoderna betraktas resultatet som mer tillförlitligt (Holme, Solvang, 1997. s. 76, 86).

För att få fram bästa resultat har både kvantitativa och kvalitativa metoder använts. Den primärdata som har använts i studien bygger på intervjuer samt enkäter till företag som ligger på Stockholmsbörsen och som noterades under 2000-talet. Intervjuer har även genomförts med ett par revisionsbyråer för att få en mer generell syn på redovisningspåverkan till följd av börsnotering.

2.3.1.1 Intervju

Att använda intervjuer har både för- och nackdelar. De främsta fördelarna är att informationen som införskaffas är djup och detaljrik, att respondenternas synpunkter och värderingar lyfts fram samt att validiteten är hög till följd av att uppgifter kan kontrolleras direkt under intervjun. Andra fördelar är hög svarsfrekvens samt att flexibiliteten är hög vilket medför att ändringar i undersökningens fokus lätt kan göras även under intervjun. Nackdelar med att använda intervjuer är att det är tidskrävande, att objektiviteten och tillförlitligheten kan ifrågasättas samt att intervjupersonerna kan hämmas av själva situationen. (Denscombe, 2000. s. 161-163)

Intervjuer kan genomföras med flertalet olika metoder och kan ha flera olika syften. Intervjumetoderna kan klassificeras antingen utifrån graden av standardisering, eller utifrån det svarsutrymme som ges i intervjun. I de fall intervjumetoderna klassificeras utifrån standardiseringsgraden benämns metoderna standardiserade eller icke-standardiserade intervjuer. Vid standardiserade intervjuer ställs samma frågor och i samma ordningsföljd till alla respondenter i undersökningen till skillnad från icke-standardiserade intervjuer där frågorna och ordningsföljden kan skilja sig mellan olika intervjuer i samma undersökning. Intervjuer som är en kombination mellan standardiserade och icke-standardiserade intervjuer benämns semistandardiserade. Det innebär att en del frågor är samma för alla respondenter, medan andra frågor kan vara uppföljningsfrågor eller frågor riktade till specifika personer. Fördelen med standardiserade intervjuer är att materialet kan bearbetas på ett kvantitativt sätt, medan icke-standardiserade intervjuer har fördelaktigheten att ge mer information och ett större djup. Om intervjumetoderna klassificeras utifrån svarsutrymmet, kallas de antingen strukturerade eller fria intervjuer. Strukturerade intervjuer är informationsorienterade och följer en viss mall som medför att respondenten endast kan välja mellan vissa förhandsbestämda svarsalternativ. Vid fria intervjuer däremot, tillåts respondenten att själv formulera sina svar. Fria intervjuer har en bredare inriktning och förutom att vara informationsorienterade, är de även personorienterade. (Lundahl, Skärvad, 2009. s. 115-117) De intervjuer som har genomförts i studien är fria intervjuer av semistrukturerad karaktär då mer önskvärd information kan erhållas.

2.3.1.1.1. Urvalsprocessen

Urvalsprocessen inleddes med att ett antal företag som noterades på Stockholmsbörsen under 2000-talet och som hade huvudkontor i Skåne kontaktades. Dessutom kontaktades ett företag som under studiens gång inte hade noterats, men som befinner sig i introduktionsprocessen. Den geografiska avgränsningen gjordes på grund av resursbrist samt att "face-to-face"-möten prioriterades istället för telefonintervjuer. Personliga intervjuer ökar chanserna att skapa en bra relation med respondenten samt att det lättare går att avgöra om intervjun går bra eller inte (Bryman, Bell, 2005. s. 528).

Då alla börsnoterade företag under intervjuprocessens gång arbetade med kvartalsrapporten var det ett flertal som inte hade tid för en intervju. Dessutom noterades flertalet av bolagen på Large Cap-listan före år 2000 och ingick därmed inte i vår urvalsgrupp. Därför genomfördes ingen intervju med bolag på Large Cap-listan.

De intervjuer som genomfördes var bland annat med ekonomichef Jörgen Carlsson på Aspiro AB och Lars Gutenwik, ekonomi- och finanschef på TAT – The Astonishing Tribe AB. På Dagon AB intervjuades Camilla Jarl som är IR- och kommunikationschef och Peter Olsson som bland annat är

ekonomiansvarig för koncernen. Vidare hölls även intervjuer med Helena Haglund, koncernredovisningsansvarig på Duni AB samt med redovisningsansvarig Helena Mårs och ekonomidirektör Tomas Bergström på AB Ph. Nederman & Co. För att även få en objektiv och mer generell bild av börsnoteringar fördes samtal med två auktoriserade revisorer, Sten Humble från KPMG AB och Mats Persson från Deloitte AB.

2.3.1.1.2. Intervjuförfarande

Intervjuerna genomfördes genom personliga intervjuer där författarna åkte till respondenterna. En risk med personliga intervjuer är att respondenten inte känner sig bekväm med intervjuerna och därför inte är lika öppen och sanningsenlig i svaren. Samtidigt är det lättare att skapa en bra relation med respondenten vid en personlig intervju som gör att denne blir mer öppen och samarbetsvillig. (Bryman, Bell, 2005. s. 143) På grund av de fördelar som fanns med personliga intervjuer jämfört med telefonintervjuer valdes att inte genomföra någon telefonintervju.

Ett par dagar innan varje intervju skickades intervjumallen ut till respondenterna för att de skulle kunna förbereda frågorna och på så sätt ge ett så utförligt och sanningsenligt svar som möjligt. Vid intervjutillfället var det en av författarna som höll i intervjun medan de andra tog anteckningar. De författare som tog anteckningar tillade även följdfrågor vid behov. Vid varje intervju genomfördes också en ljudinspelning. Även om det kan göra respondenterna oroliga och mer försiktiga med uttalanden har det många fördelar (Bryman, Bell, 2005. s. 374-375). Exempelvis är det möjligt att gå tillbaka och lyssna igen för att förhindra att felaktig information sedan skulle skrivas i studien till följd av ofullständiga noteringar eller missuppfattningar. Anledningen till att både inspelning och anteckningar användes är att även om ljudinspelning är en bättre metod kan tekniken ibland brista, så anteckningar var en säkerhetsåtgärd. Under intervjun följdes intervjumallen med inslag av följdfrågor, det vill säga en semistrukturerad intervjumetod användes (Lundahl, Skärvad, 2009. s. 115-117). Ett par av respondenterna önskade att få läsa igenom den del av empirin som behandlade deras intervju, för att klargöra eventuella missuppfattningar och därmed göra empirin och studien mer tillförlitlig.

2.3.1.1.3. Bearbetning av intervjuer

Efter intervjun gick en eller flera av författarna igenom ljudinspelningen och skrev ner hela intervjun, så kallad transkribering. Problemet med transkribering är att det är tidskrävande och kan ge "onödigt" mycket pappersmaterial att analysera. Det är viktigt att försäkra sig om att utskriften stämmer överens med intervjuerna så att en god kvalitet på utskriften erhålls. Då transkriberingsarbetet är tidskrävande kan en reducering i arbetsbördan vara att inte skriva ner de

delar av intervjun som inte kommer att användas i studien utan bara ta med det relevanta och användbara. (Bryman, Bell, 2005. s. 376-377) Därför är vissa bitar av intervjumaterialet inte nedskrivet och för att kunna försäkra oss om en god kvalitet på utskrifterna har samtliga författare läst igenom utskriften och vid behov kompletterat med intervjuanteckningarna. Anledningen till att en transkribering gjorts är för att effektivisera arbetet med empiri och analys då det är lättare att gå tillbaka till skriven text än till ljudinspelningar samt för att säkerställa studiens tillförlitlighet.

2.3.1.2. Enkät

Till skillnad från en intervju består en enkät av ett frågeformulär där svarsalternativen är relativt fasta och där respondenten själv fyller i svaren. Fördelar med enkäter jämfört med intervjuer är att urvalet vid enkäter kan vara större än intervjuer samt att det är lättare att få en geografisk spridning. Ytterligare fördelar är att respondenten inte behöver känna pressen att kunna svara på frågorna direkt vilket kan förekomma i en intervjusituation utan respondenten kan istället i lugn och ro besvara frågorna. (Eljertsson, 1996. s. 7-12) Nackdelen med att använda en kvantitativ metod är att det inte går att ställa följdfrågor samt att svarsfrekvensen är relativt låg (Bryman, Bell, 2005. s. 164).

2.3.1.2.1. Enkätförfarande

Då en totalundersökning av populationen är svår att genomföra samt att det medför ett ganska stort merarbete har en urvalsundersökning genomförts (Eljertsson, 1996. s. 16). Urvalsgruppen bestod av de företag på Stockholmsbörsen, vilka noterades på 2000-talet. Enkäten skickades ut per e-post till alla företag inom urvalsgruppen, förutom de företag som intervjuades samt de företag som det inte gick att hitta kontaktuppgifter till. Frågeformuläret, bestående av 15 frågor, skickades till företagens ekonomiavdelningar. Majoriteten av frågorna hade karaktären att de kunde besvaras via olika alternativ för att lättare kunna få fram en mer tydlig bild av noteringens påverkan på redovisningen. Ett fåtal frågor hade inga svarsalternativ utan skulle istället besvaras fritt. Anledningen var dels att svarsalternativ inte var det bästa sättet då redovisningspåverkan kan skilja ganska mycket mellan olika företag och dels för att få fram användbar och bra fakta. En nackdel med öppna frågor är dock att svarsfrekvensen kan bli lägre än vid svarsalternativ och säkerheten på svaren kan därför inte behandlas på samma sätt som övriga frågor. (Eljertsson, 1996. s. 95)

2.3.1.2.2. Sammanställning av enkäter

Tyvärr var svarsfrekvensen på enkätundersökningen endast 18,5 procent, vilket vi anser var ganska lågt. Trots det valde vi att ha med och analysera de svar som inkommit men vi är medvetna om att det kanske inte ger en korrekt avspeglning av hela segmentet. En anledning till den låga svarsfrekvensen kan till viss del bero på att alla börsbolag under studiens gång arbetade med årets

första kvartalsrapport. Svaren sammanställdes och antal svar per svarsalternativ räknades sedan om till en procentsats för att läsaren i empirin skulle kunna utläsa svaren på ett lättöverskådligt sätt. Även svaren från de företag som valt att svara mer utförligt i egen text vid de öppna frågorna har beaktats och om möjligt jämförts med andra företags svar innan svaren presenterats i empirin.

2.3.2. Sekundärdata

Sekundärdatan som har använts i studien har hämtats från prospekt samt årsredovisningar för de noterade företag som har intervjuats. Andra sekundärdata har hämtats från litteratur, artiklar samt diverse Internetkällor. Fördelen med att använda sekundärkällor är att forskaren inte behöver genomföra hela processen själv, utan istället kan andra forskares undersökningar och resultat användas. Det medför bland annat att forskaren sparar tid och pengar samt får tillgång till data av hög kvalitet, förutsatt att en erkänd och tillförlitlig källa används. (Bryman, Bell, 2005. s. 231-237)

2.3.2.1. Noteringsprospekt och årsredovisningar

För några av de företag som intervjuades har noteringsprospekt studerats för att få en djupare förståelse för redovisningsförändringarna till följd av en notering. De intervjuade företag, vars prospekt och årsredovisningar inte har analyserats, är Aspiro AB och TAT – The Astonishing Tribe AB. Anledningen var att Aspiro inte fick några större redovisningsförändringar till följd av noteringen (Carlsson, personlig intervju, 2010-04-21) och ansågs därför inte vara ett lämpligt företag att analysera. När det gäller TAT har de inte upprättat något prospekt då de ännu inte börsnoterats. Noteringsprospekten erhöles av respektive företag och har använts som ett komplement till intervjuerna. Även företagens årsredovisningar före och efter noteringen har studerats. Vid studerandet av noteringsprospekt och årsredovisningar har balans- och resultaträkning samt noter granskats.

2.4. Källkritik

De sekundärkällor som har använts är främst regelverk för börsintroduktioner och redovisning vilket är mycket tillförlitliga källor. Övrig litteratur anser vi också som tillförlitlig då majoriteten används som läroböcker vid universitetet eller handböcker till noterade företag och därför är väl genomarbetade. De noteringsprospekt och årsredovisningar som har studerats och använts i empirin och analysen kan också ses som tillförlitliga då de har blivit granskade och godkända av revisorer. Artikeln om agentteorin som har använts har sin utgångspunkt i amerikanska företag och vi är medvetna om att artikeln eventuellt inte är fullt applicerbar på de svenska företagen men den anses ändå som tillräckligt applicerbar för vår studie.

Vid intervjuförfarandet var vi medvetna om att respondenternas svar skulle kunna vara subjektiva samt att respondenterna kunde hämmas av själva intervjusituationen. Dock upplevde vi att alla respondenter var villiga att besvara alla frågor då de inte var av känslig natur för företaget. I ett fåtal frågor inträffade situationen att några av respondenterna inte kunde minnas händelseförloppet och därför inte kunde uppge ett svar. Då det endast berörde ett fåtal frågor och respondenter ansåg vi ändå att de övriga svaren från respondenterna var tillräckligt tillförlitliga för att deras uppgifter skulle kunna användas i studien.

Angående enkätundersökningen ansåg vi också att respondenterna uppgav sanningsenliga svar då frågorna inte heller här var av känslig natur samt att undersökningen var anonym. Tyvärr var svarsfrekvensen inte så hög som förväntat och vad gäller de svar som kom in, var inte alltid alla frågor besvarade i enkäten. Vi var därför medvetna om att sammanställningen kanske inte gav en generell och korrekt bild av hela segmentet. Trots det har sammanställningen tagits med i studien då den ändå visade vad 16 procent av alla företag, som noterades på Børsen under 2000-talet, ansåg om hur den löpande redovisningen påverkades av en börsnotering.

2.4.1. Validitet och reliabilitet

Validiteten hos en primärkälla visar i vilken utsträckning undersökningen verkligen mäter det som forskaren önskar att mäta (Bryman, Bell, 2005. s. 95). Vi anser att validiteten är relativt hög då undersökningens resultat visar på att det som var tänkt att mätas, verkligen har mätts. Dock finns det vissa områden som i efterhand uppmärksammas och därför borde ingått i undersökningen. Det finns även sådana områden som ingick i undersökningen men som i efterhand visade sig vara av mindre relevans. Med en primärkällas reliabilitet menas dess tillförlitlighet och ju fler undersökningar som visar samma resultat, desto högre blir reliabiliteten (Bryman, Bell, 2005. s. 93). I studien har det framkommit att många respondenter har upplevt samma eller liknande effekter och därför anser vi att reliabiliteten är relativt hög.

3. Teori

I följande avsnitt presenteras den teori som har använts för att kunna besvara problemformuleringen. De förändringar som har uppmärksammats genom studien och vilka redovisas nedan är Börsens krav, implementering av IFRS, rapporteringskrav samt effekter av agentteorin.

3.1. Börsens krav

Börsen har noteringskrav som måste vara uppfyllda innan bolaget får noteras, oavsett på vilket sätt bolaget får inträde till Börsen. Bland annat ska bolaget ha publicerat redovisningshandlingar för minst tre år tillbaka enligt hemlandets lagstiftning och dessutom ska affärsidén och verksamheten i bolaget och koncernen ha en tillräcklig historik. Dessutom måste företaget upprätta proformaredovisning³ i jämförande syfte enligt gällande prospektregler. Bolaget ska också kunna visa att det existerar en dokumenterad vinstintjäningsförmåga på koncernnivå. Enligt generalklausulen gäller även att om bolaget uppfyller samtliga av Börsens krav kan Börsen ändå neka börsintroduktionen, om till exempel Börsen anser att bolaget skulle kunna skada förtroendet för värdepappersmarknaden eller investerarens intressen. (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 9-12)

Den största förändringen, utifrån Börsens krav, för ett bolag som går in på Börsen är offentligheten. Bolaget ska så snart som möjligt offentliggöra information som är kurspåverkande. Återkommande informationstillfällen för bolaget är när det måste upprätta finansiella rapporter. De finansiella rapporter som företaget måste upprätta och offentliggöra, ska utgå ifrån relevanta redovisningsstandarder utifrån den lagstiftning som råder. Bolag som är primärnoterade på NASDAQ OMX Stockholm måste dessutom upprätta och offentliggöra kvartalsvisa delårsrapporter samt en bokslutskommuniké. Koncerner måste upprätta årsredovisningar i enlighet med IFRS och därför ska även bokslutskommunikén följa samma redovisningsprinciper. Bokslutskommunikén som upprättas innan årsredovisningen ska vara så omfattande att ingen ny information som kan påverka aktiekursen offentliggörs i den kommande årsredovisningen. (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. s. 28)

3.2. Implementering av IFRS

Utifrån den studie som vi har genomfört har det framkommit olika redovisningseffekter till följd av implementering av IFRS. Jämförelser kommer att göras mellan IFRS och de svenska regelverken för att förtydliga effekterna och skillnaderna däremellan. De svenska reglernas utformning har

³ Proformaredovisning – skall innehålla en beskrivning av en transaktion och är avsedd att beskriva situationen hypotetiskt (www.fi.se).

förändrats under de senaste åren bland annat genom att Bokföringsnämnden har startat sitt K-projekt. Projektet innebär att alla svenska bolag delas in i olika kategorier och att varje kategori får ett samlat regelverk med regler som gäller för just den kategorin. (BFNAR 2000:2) Samtidigt har arbetet med att anpassa Redovisningsrådets rekommendationer för icke-noterade bolag från och med den första januari 2005 avstannat och år 2007 lades Redovisningsrådet ner (1.www.bfn.se). Redovisningsrådets rekommendationer kommer dock att kunna tillämpas av onoterade företag och koncerner fram till dess att samtliga K-regelverk är färdigställda. Mer exakt kan de onoterade företagen och koncernerna välja om de vill tillämpa antingen de allmänna råden från BFN eller Redovisningsrådets rekommendationer, det vill säga RR 1-RR 29. (BFNAR 2000:2, 2.www.bfn.se) Då K-regelverken inte är fullständigt utvecklade och många av företagen i vår studie introducerades 2007 eller tidigare kommer jämförelsen mellan IFRS och de svenska regelverken främst att innehålla jämförelser med RR 1 – RR 29. De IFRS-standarder som presenteras nedan är de som av studien framgått som de största redovisningseffekterna till följd av implementering av IFRS.

3.2.1. Allmänt om IFRS

Efterhand som aktiemarknaden har utökats, har det uppmärksammats ett problem i att jämförelsen mellan företag från olika länder har blivit svårare för investerarna. Att kunna jämföra företagen och då främst deras redovisning är en förutsättning för globaliserade kapitalmarknader. För att minska skillnaderna i noterade bolags redovisning började ett initiativ till en harmonisering av redovisningen att ta form. Initiativet kom ifrån IASC som bestod av revisorer från olika länder. IASC gav ut ett trettiotal redovisningsstandarder (IAS) som ett fåtal länder började följa. 2001 ombildades IASC till IASB som inte längre enbart representeras av revisorer utan även representanter från näringslivet. De standarder som gavs ut av IASB kallades IFRS och numera syftar begreppet IFRS på både IAS- och IFRS-standarder. 2002 beslutade EU att alla noterade bolag inom EU, vid ingången av 2005, skulle tillämpa IFRS, så som de antagits av EU, i koncernredovisningen. (Marton et al, 2008. s. 2-6) Numera tillämpas IFRS av ungefär 100 länder där många av de stora ekonomierna såsom Kanada, Kina och Indien planerar att gå över till IFRS. Det stora undantaget är USA som fortfarande tillämpar US GAAP som ges ut av Financial Accounting Standards Board (FASB). Däremot har ett samarbete mellan de två olika organisationerna IASB och FASB kommit till för att minska skillnaderna mellan de två regelverken och för att få en mer harmoniserad, internationell redovisning. (Marton et al, 2008. s. 14-15)

Som tidigare nämnt är noterade bolag i sin koncernredovisning skyldiga enligt lag att upprätta redovisningen utifrån IFRS redovisningsstandarder (FAR SRS Förlag, *IFRS*, 2010. s. 3). De svenska företag som i koncernredovisningen följer IFRS måste även följa RFR 1 *Kompletterande*

redovisningsregler för koncerner. RFR 1 innehåller särskilda svenska krav på koncernredovisningens upplysningar. Förutom det undantaget följs IFRS fullt ut vilket innebär att ÅRL inte behöver följas. När det gäller noterade juridiska personer inom en koncern där IFRS tillämpas måste moderföretaget följa ÅRL och RFR 2 *Redovisning för juridisk person*. Huvudregeln i RFR 2 är att IFRS ska följas fullt ut men undantag görs när IFRS skiljer sig från ÅRL eller på grund av skatteskal. Dotterbolagen inom koncernen kan själva välja om IFRS (det vill säga ÅRL och RFR 2) eller de svenska redovisningsreglerna ska följas. (Marton et al, 2008. s. 16-17 & Rådet för finansiell rapportering, 2008. s. 6) Noterade företag som inte ingår i en koncern behöver inte upprätta finansiella rapporter enligt IFRS, utan ska följa ÅRL och RFR 2 (Grundvall et al, 2008. s. 88).

Tabell 1. Översikt över regler som svenska företag följer

	NOTERADE FÖRETAG	ICKE-NOTERADE FÖRETAG Följer frivilligt IFRS	ICKE-NOTERADE FÖRETAG Följer ej IFRS
Koncernredovisning	IFRS, RFR 1	IFRS, RFR 1	ÅRL, BFNAR 2000:2 (dvs. BFN alt. RR 1-29)
Moderföretag	ÅRL, RFR 2	ÅRL, RFR 2	ÅRL, BFNAR 2000:2 (dvs. BFN alt. RR 1-29)
Dotterföretag	ÅRL, RFR 2 alt. BFNAR 2000:2	ÅRL, RFR 2 alt. BFNAR 2000:2	ÅRL, BFNAR 2000:2 (dvs. BFN alt. RR 1-29)
Fristående juridisk person	ÅRL, RFR 2	Kan ej välja att följa IFRS	ÅRL, BFNAR 2000:2 (dvs. BFN alt. RR 1-29)

Källa: Marton et al, 2008. s. 17

Vid upprättandet av bokföringen enligt IFRS ska Föreställningsramen, som innehåller ett antal grundläggande antaganden, beaktas och följas. Finansiella rapporter ska vid upprättandet ske efter periodiseringsprincipen och ett antagande om fortlevnad av företaget. Vidare ska rapporternas information vara begriplig, relevant och väsentlig för användarna. För att informationen i rapporterna ska vara användbar ska den vara tillförlitlig. För att uppnå tillförlitliga rapporter krävs att de inte är vinklade, det vill säga att de är neutrala och att de ska ge en korrekt bild av alla händelser samt vara fullständiga. För att de finansiella rapporterna ska vara tillförlitliga och jämförbara ska samma redovisnings- och värderingsprinciper i ett företag användas över en längre tid. Vid byte av redovisningsprincip ska information ges om att den nya principen används samt vilka effekter det medför. Vid upprättandet av finansiella rapporter måste företaget även ha försiktighet i åtanke samtidigt som rapporterna ska vara fullständiga. (IFRS, Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter, p.22-42)

3.2.2. Redovisningsförändringar

3.2.2.1. Första gången IFRS tillämpas

IFRS 1 Första gången IFRS tillämpas, innehåller regler för hur företagen ska gå tillväga första gången IFRS tillämpas. Tanken är att företaget ska upprätta finansiella rapporter, där informationen är av hög kvalitet. Informationen ska dessutom vara transparent för användarna och jämförbar över alla redovisade perioder (IFRS 1, p. 1). I den första årsredovisningen som upprättas enligt IFRS ska det finnas ett uttryckligt uttalande om att IFRS följs utan förbehåll (IFRS 1, p. 3). Startpunkten för tillämpningen av IFRS är dock att företaget upprättar en "rapport över periodens ingående finansiella ställning enligt IFRS vid tidpunkten för övergång till IFRS" (IFRS 1, p. 6), alltså en ingångsbalansräkning. I den första finansiella rapport som företaget upprättar enligt IFRS ska det finnas jämförande information. Rapporten ska innehålla "minst tre rapporter över finansiell ställning, två rapporter över totalresultat, två separata resultaträkningar (om sådana lämnas), två rapporter över kassaflöden och två rapporter över förändringar i eget kapital samt hänförliga noter, däribland jämförande information" (IFRS 1, p. 21). Enligt punkt 23 ska företaget även förklara hur övergången till IFRS påverkade den finansiella ställningen, det finansiella resultatet och kassaflödet.

Uppskattningar som görs enligt IFRS vid tidpunkten för övergången ska stämma överens med de uppskattningar som gjordes för samma tidpunkt enligt de tidigare redovisningsprinciperna (IFRS 1, p. 14). Det finns dock ett undantag när det gäller uppskattning av verkligt värde för materiella och immateriella tillgångar samt för förvaltningsfastigheter. Då kan företaget välja att antingen använda sig av det tidigare anskaffningsvärdet eller att omvärdera värderingen av tillgångarna till det verkliga värde som gäller på övergångsdatumet. Därefter använder företaget det värdet som ett anskaffningsvärde. (IFRS 1, p. D5-D7) Vid värdering av förvaltningsfastigheter kan företaget välja att i fortsättningen värdera tillgången till anskaffningsvärdet eller att tillämpa värdering till verkligt värde (IAS 40, p. 30).

3.2.2.2. Rörelseförvärv

Företag som tillämpar IFRS måste vid ett rörelseförvärv följa standarden IFRS 3 Rörelseförvärv, vilken reglerar den information som företagen uppger i samband med ett förvärv (IFRS 3, p. 1). För att standarden ska vara tillämplig måste transaktionen uppfylla kraven på ett rörelseförvärv (IFRS 3, p. 2), vilket definieras i punkt B5 som en transaktion där köparen erhåller ett bestämmande inflytande över den anskaffade verksamheten. Enligt punkt 3 är det dessutom ett krav att "de förvärvade tillgångarna och övertagna skulderna utgör en verksamhet/rörelse" för att transaktionen ska klassificeras som ett rörelseförvärv. Transaktioner som inte kan definieras som rörelseförvärv ska

istället redovisas som förvärv av tillgångar. (IFRS 3, p. 3) Redovisningen av ett rörelseförvärv ska enligt punkt 4 ske genom tillämpning av förvärvsmetoden, vilken kräver (IFRS 3, p. 5):

- ”identifiering av förvärvaren,
- fastställande av *förvärvstidpunkten*,
- redovisning och värdering av de identifierbara förvärvade tillgångarna, de övertagna skulderna och eventuella innehav utan bestämmande inflytande i det förvärvade företaget, och
- redovisning och värdering av goodwill eller vinst vid ett förvärv till lågt pris.”

Även de företag som tillämpar svenska redovisningsregler ska enligt RR 1:00 Koncernredovisning använda förvärvsmetoden vid ett företagsförvärv. Förvärvsmetoden kan kortfattat beskrivas som en metod där ett förvärv betraktas som en transaktion, genom vilken moderbolaget indirekt övertar det förvärvade bolagets skulder och tillgångar (RR 1:00, p. 29-30). En skillnad mellan IFRS 3 och de svenska regelverken är att IFRS ställer betydligt högre krav vid ett företagsförvärv när det gäller identifiering av förvärvade tillgångar och skulder (2.www.deloitte.com).

En annan skillnad mellan IFRS 3 och de svenska regelverken återfinns i redovisningen av ett eventuellt minoritetsintresse i det förvärvade bolaget. När det gäller RR 1:00 ska de förvärvade tillgångarna och skulderna värderas till verkligt värde i enlighet med förvärvsanalysen och det verkliga värdet ska avse koncernens (majoritetens) andel (p. 46). Enligt RR 1:00 punkt 11 ska inte minoritetsintresset påverkas av värderingen i förvärvsanalysen, utan ska beräknas utifrån de redovisade värdena i dotterbolaget. Enligt punkt 11 ska ”minoritetsintresset redovisas i koncernbalansräkningen som en särskild post mellan eget kapital och skulder och i koncernresultaträkningen som en justeringspost omedelbart före periodens nettoresultat”. I överensstämmelse med RR 1:00 ska enligt IFRS 3 endast den andel av dotterbolaget som förvärvats ingå i redovisningen (IFRS 3, p. 51). Redovisningen av minoritetsintresset enligt IFRS skiljer sig från RR 1:00 på så sätt att det antingen kan redovisas till verkligt värde eller till minoritetens andel av de identifierbara nettotillgångarna i det förvärvade bolaget (IFRS 3, p. 19).

3.2.2.3. Goodwill

Med förvärvad goodwill menas enligt IFRS, ”en tillgång som representerar framtida ekonomiska fördelar som uppkommer från andra tillgångar förvärvade i ett rörelseförvärv som inte är enskilt identifierbara och separat redovisade” (IFRS 3, Bilaga A Definitioner, s. 114). Så kallad internt upparbetad goodwill skiljer sig från förvärvad goodwill på så sätt att den internt upparbetade goodwill inte uppfyller kravet på identifierbarhet och därmed inte får redovisas som en

immateriell tillgång (IAS 38, p. 48-49). Det är endast sådan goodwill som är förvärvad som får redovisas som en tillgång i rapporten över finansiell ställning (IAS 38, p. 32). I likhet med IFRS är det enligt RR 15 Immateriella tillgångar inte tillåtet att redovisa internt upparbetad goodwill som en tillgång (p. 4).

Enligt IFRS ska förvärvad goodwill varje år genomgå en prövning av nedskrivningsbehov (IAS 36, p. 10). Prövningen ersätter möjligheten att skriva av goodwill, vilket alltså inte är tillåtet enligt IFRS. Goodwill som har redovisats enligt tidigare redovisningsprinciper ska vid implementering av IFRS justeras genom att tidigare ackumulerade avskrivningar ska läggas tillbaka (IFRS 3, p. B69). De företag som tillämpar de svenska redovisningsreglerna däremot, ska enligt RR 1:00 skriva av goodwill över nyttjandeperioden, vilken normalt anses vara högst tjugo år från och med förvärvstidpunkten (p. 54). Dock ska, enligt ÅRL, uppgift samt motivering lämnas om företaget tillämpar en avskrivningstid som överstiger fem år (ÅRL 4 kap. 4 §). Det gäller även de företag som tillämpar RFR 2 (Rådet för finansiell rapportering, 2008. s. 9, 25). Om det i samband med en förvärvsanalys visar sig att goodwillen inte kommer ge de framtida ekonomiska fördelar som förvärvaren först trodde, ska förvärvaren avgöra om ett nedskrivningsbehov föreligger och vid behov göra en nedskrivning (RR 1:00, p. 63). Enligt IFRS ska goodwillen i samband med nedskrivningsprövningen även fördelas upp på förvärvarens respektive kassagenererande enheter (IAS 36, p. 80). En kassagenererande enhet definieras som "den minsta identifierbara grupp av tillgångar som vid en fortlöpande användning ger upphov till inbetalningar som i allt väsentligt är oberoende av andra tillgångar eller grupper av tillgångar" (IAS 36, p. 6). Kravet på att fördela upp goodwillen finns för att nedskrivningsprövningen ska ske på en nivå som speglar företagets verksamhet (IAS 36, p. 82).

3.2.2.4. Rörelsesegment

Definitionen av ett rörelsesegment skiljer sig åt mellan IFRS 8 Rörelsesegment och RR 25 Rapportering för segment – rörelsegrenar och geografiska områden. Enligt IFRS kan ett rörelsesegment förenklat beskrivas som en del av ett företag som bedriver affärsverksamhet och vars rörelseresultat regelbundet granskas av ledningen. Det ska även finnas fristående finansiell information om affärsverksamheten för att den ska kunna betraktas som rörelsesegment (IFRS 8, p. 5). I RR 25 beskrivs ett segment som antingen en rörelsegren eller ett geografiskt område, vilken är redovisningsmässigt identifierbar och som är utsatt för andra risker och möjligheter jämfört med andra rörelsegrenar/geografiska områden (p. 9). Skillnaden i definition kan, vid tillämpning av IFRS, få som följd att antalet segment som företaget måste lämna upplysningar om kan öka (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008. s. 6).

Segmentrapportering enligt IFRS 8 ska göras för varje segment som uppfyller kraven på ett rörelsesegment och som överskrider vissa kvantitativa gränsvärden (IFRS 8, p. 11). Förenklat överskrids gränsvärdena när segmentets redovisade intäkter överstiger tio procent av de samlade intäkterna från alla rörelsesegment. Det kan även vara när segmentets redovisade vinst eller förlust överstiger tio procent av den samlade vinsten eller förlusten för alla rörelsesegment. Gränsvärdena överskrids även när segmentets tillgångar överstiger tio procent av alla rörelsesegments sammanlagda tillgångar. (IFRS 8, p. 13) Även enligt RR 25 ska segmentrapportering göras för sådana segment som överskrider ovan nämnda gränsvärden (p. 35).

Syftet med standarden är att företagen ska lämna sådana upplysningar om rörelsesegment som kan vara till hjälp för användarna av de finansiella rapporterna i bedömningen av finansiella effekter av rörelsen (IFRS 8, p. 1). Upplysningarna ska lämnas varje gång totalresultatet rapporteras och ska innefatta allmän information om segmentet, information om redovisat resultat samt diverse avstämningar enligt punkt 28. Avstämning ska bland annat ske mellan de sammanlagda intäkterna för segmentet och företagets intäkter och mellan de sammanlagda tillgångarna i segmentet och företagets tillgångar. (IFRS 8, p. 21-28). Dock finns en skillnad mellan IFRS 8 och RR 25 angående den information som lämnas. Enligt IFRS 8 ska ovanstående information lämnas, vilken används av företagsledningen för att styra bolaget. Den information som ska lämnas enligt RR 25 är sådan information som återfinns i de finansiella rapporterna. Skillnaden innebär att transparensen vid tillämpning av IFRS blir större och därmed ökar även granskningen av segmentrapporteringen. (Öhrlings PricewaterhouseCoopers, 2008. s. 6) Enligt RR 25 ska företaget dela in segmenten i ett primärsegment och ett sekundärsegment. Det är den "dominerade bakgrunden till och karaktären hos företagets risker och möjligheter" som bestämmer om primärsegmentsindelningen är rörelsegren eller geografiskt område. (RR 25, p. 26) Information ska lämnas om både primär- och sekundärsegment, förutsatt att de uppfyller kraven för segmentrapportering (RR 25, p. 35). I IFRS 8 finns inte en sådan indelning. De företag som följer RFR 2 ska inte lämna segmentinformation utan ska istället lämna sådan information som krävs enligt 5 kap. 6 § ÅRL, det vill säga information om "nettoomsättningens fördelning på verksamhetsgrenar och geografiska marknader" (Rådet för finansiell rapportering, 2008. s. 10).

3.2.2.5. Finansiella instrument

Redovisningen av finansiella instrument har ökat till följd av utvecklingen på de finansiella marknaderna och samtidigt har de finansiella instrumenten blivit allt mer komplexa. En lösning på det problemet var att IASC (nuvarande IASB) gav ut standarderna IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering och IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. (Marton et al, 2008. s.

331) Enligt IAS 32 definieras ett finansiellt instrument som "varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag" (IAS 32, p. 11). Enligt IAS 39 ska finansiella instrument redovisas i balansräkningen och värdeförändringar ska, till följd av verkligt värde-värdering, löpande redovisas över resultatet. I jämförelse med svenska regler krävs mycket omfattande upplysningskrav om finansiella instrument vid tillämpning av IFRS. (3.www.deloitte.se) Inom finansiella instrument finns det tre huvudområden och de är verkligt värde, derivat och säkringsredovisning. I följande text behandlas verkligt värde och derivat.

3.2.2.5.1. Verkligt värde

I IAS 39 definieras verkligt värde som "det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs" (IAS 39, p. 9). Hur värderingen ska bestämmas utgår konkret ifrån följande steg:

1. Det finansiella instrumentet ska värderas utifrån noterade priser från en aktiv marknad
2. Om det finansiella instrumentet inte befinner sig på en aktiv marknad ska värdering baseras på noterade priser från en aktiv marknad för liknande tillgångar
3. I sista hand kan det verkliga värdet på finansiella instrument värderas utifrån värderingstekniker som allmänt används på marknaden för att värdera liknande tillgångar och som baseras på flera faktorer (IAS 39, p. VT 71-82).

Enligt IFRS ska tillgångar och skulder vid anskaffningstillfället tas upp till verkligt värde, vilket initialt är lika med anskaffningsvärdet (IAS 39, p. 43). Efter anskaffningstidpunkten uppkommer svårigheterna med värderingen då finansiella instrument delas in i sex olika kategorier med olika värderingar. De flesta finansiella skulderna värderas utifrån anskaffningsvärdet medan värderingen av finansiella tillgångar i de flesta fall baseras på verkligt värde. (Marton et al, 2008. s. 339, 347) Värderingen enligt IFRS skiljer sig jämfört med de svenska redovisningsreglerna på så sätt att finansiella instrument enligt ÅRL frivilligt kan tas upp i balansräkningen till dess verkliga värde (ÅRL, 4 kap. 14a-14b §§). I andra fall ska företaget lämna en upplysning om det verkliga värdet samt vilken typ av instrument som avses (ÅRL, 5 kap. 4b §). De företag som följer RFR 2 får endast värdera tillgången till verkligt värde när ÅRL tillåter sådan värdering (Rådet för finansiell rapportering, 2008. s. 25). Dock ska företaget, oavsett värderingsprincip, för varje slag av finansiella tillgångar och finansiella skulder lämna information om det verkliga värdet (RR 27, p. 72). De svenska principerna för värdering av finansiella instrument är högsta värdets princip när det gäller finansiella skulder och lägsta värdets princip när det rör sig om finansiella tillgångar (Marton et al, 2008. s. 345). Företag

som tillämpar RFR 2 behöver inte tillämpa IAS 39 på grund av ofördelaktiga skatteeffekter och ska då istället tillämpa reglerna i ÅRL (Rådet för finansiell rapportering, 2008. s. 25).

3.2.2.5.2. Derivatinstrument

Enligt IAS 39 innefattar ett derivat ett "avtal som regleras brutto genom leverans av den underliggande posten (exempelvis ett terminskontrakt att köpa ett fastförräntat skuldinstrument)" (IAS 39, p. VT 10). Det innebär att ett derivatinstrument är ett finansiellt instrument vars värde relateras till en underliggande variabel, såsom aktiepriser, valutakurser, räntor eller råvarupriser. De används huvudsakligen till att hantera risker, antingen för att minska eller öka dem. För att minska risken kan företagen nyttja derivat som en säkring och för ökning används de genom spekulation. De kan då spekulera i priset på en underliggande tillgång eller försöka finna arbitragestrategier vid eventuella felprissättningar på marknaden för att öka riskerna. Ett incitament till ökat risktagande är förhoppningen om större vinster. Derivat kan grovt delas in i tre grupper; optioner, swappar och terminer. Optioner ger köparen eller säljaren skyldighet eller rättighet att köpa eller sälja den underliggande tillgången, beroende på om det handlar om en köp- eller säljoption. Swappar är när två parter avtalar om att byta något, vilket till exempel kan vara lånevillkor då parterna byter fast respektive rörlig ränta med varandra. Terminskontrakt handlar om att både köparen och säljaren åtar sig att sälja eller köpa den underliggande tillgången till ett förutbestämt pris och vid en bestämd tidpunkt. (Marton et al, 2008. s. 348-349) Skillnaden mellan IFRS och de svenska reglerna gällande derivatinstrument är de samma som för finansiella instrument generellt, det vill säga verkligt värdevärdering (IAS 39, p. 43).

3.2.2.6. Ersättning till anställda efter avslutad anställning

Enligt IAS 19 Ersättningar till anställda, uppstår ersättning till anställda efter avslutad anställning när den anställde utför tjänster åt företaget och ersättningarna ska fördelas av företaget på de perioder när förpliktelsen uppstår. En form av ersättning till anställda efter avslutad anställning är pensioner. Det finns två typer av pensionsavtal, dels avgiftsbestämda planer och dels förmånsbestämda planer. Vid avgiftsbestämda planer betalar företaget in kontanta medel till exempelvis fonder och den framtida utbetalningen beror på hur pengarna har förvaltats. Pensionen kan bli både högre och lägre beroende på förvaltningen och det är den anställde som bär risken. När företaget har gjort utbetalningen redovisas beloppet som en kostnad i resultaträkningen och ingen avsättning eller skuld ska redovisas om företagets åtaganden fullgjorts. (Marton et al, 2008. s. 214) Redovisningen av pensionsskulden och pensionskostnaderna av de förmånsbestämda planerna är lite mer komplicerade. Det är vanligt att pensionerna baseras på en procentsats av den genomsnittliga lönen eller en procentandel av slutlönen. Till skillnad från fallet med avgiftsbestämda planer är det

företaget som står risken och det är därmed skyldigt att betala ut det belopp som avtalats fram. (Marton et al, 2008. s. 215)

För att tillförlitligt kunna beräkna förpliktelsen och kunna redovisa den som skuld krävs att beräkningsmässiga metoder, så kallade aktuariella metoder används. (IAS 19, p. 24, 68) Värdering av pensionsskulden är ofta relativt svårt då skulden kan baseras på olika faktorer samt att utbetalningstidpunkten kan ligga långt fram i tiden. De faktorer som pensionen bygger på är aktuariella antaganden som exempelvis kan vara livslängd, antal anställningsår samt lön vid pensionering. För att avsätta en framtida summa bör även en nuvärdesberäkning av skulden göras vilket kräver en diskonteringsränta. Då det ofta ligger en osäkerhet i både utbetalningstidpunkt och belopp vad gäller pensionsförmåner redovisas de normalt under rubriken avsättningar i balansräkningen. (Marton et al, 2008. s. 208-209) Diskonteringsräntan fastställs genom att hänvisning ska göras till förstklassiga företagsobligationers marknadsmässiga avkastning vid rapportperiodens slut (IAS 19, p. 78). Även om det finns en beräkning på diskonteringsräntan kan det uppstå skillnader mellan företags diskonteringsränta. Skillnader kan även uppstå då pensionerna betalas ut i olika länder som har olika räntor på företagsobligationer. (Marton et al, 2008. s. 217)

När beräkning av nuvärdet har gjorts ska även beräkningar av aktuariella vinster och förluster göras. De kan uppkomma genom att den förmånsbestämda förpliktelsens nuvärde antingen har ökat eller minskat. Det finns ett flertal olika orsaker till att de aktuariella vinsterna och förlusterna uppstår. Exempelvis kan det vara ett oväntat personalomsättningstal, ökade löner eller att uppfattningarna om aspekterna har ändrats. Det kan även vara effekter av att diskonteringsräntan har ändrats samt att det är skillnader mellan förvaltningstillgångarnas förväntade och verkliga avkastning. (IAS 19, p. 94) Att antaganden förändras samt att det finns en osäkerhet kring realiseringen av de aktuariella vinsterna och förlusterna har gjort att det har införts korridorregler i standarden (Marton et al, 2008. s. 222). Korridoren innebär att ett företag inte är skyldigt att redovisa förändringar som ligger innanför intervallet på plus eller minus tio procent (IAS 19, p. 95). Vid redovisning är det beloppet på aktuariella vinster och förluster som överstiger korridoren dividerat med den anställdes förväntade återstående tjänstgöringsperiod som ska tas upp. Företaget behöver inte använda korridorreglerna utan kan istället använda metoder som innebär att de aktuariella vinsterna och förlusterna redovisas snabbare. Kravet är dock att tillämpningen är konsekvent över alla perioder. (IAS 19, p. 93) Vid redovisning av förmånsbestämda planer ska det i noten anges omfattande information. Det ska bland annat anges vilken redovisningsprincip som tillämpas för aktuariella vinster och förluster samt att en allmän beskrivning av planen ska ges. Vidare ska även diskonteringsräntan och andra viktiga aktuariella antaganden anges. (IAS 19, p. 120A)

I Sverige skulle noterade bolag 2004 börja följa RR 29 som i princip var en översättning av IAS 19, innan de 2005 gick över till att följa IFRS i sin koncernredovisning. IAS 19 är arbetskrävande men resulterade i övrigt inte i några större skillnader på balans- eller resultaträkningen. Förutom IAS 19 ska noterade bolag även ge några fler upplysningar i sin koncernredovisning i enlighet med RFR 1. Vid redovisning för onoterade bolag skiljer sig ett antal beräkningar från IAS 19. Exempelvis ska beräkningar göras utifrån aktuell lön istället för antagen slutlön, korridorreglerna ska inte tillämpas och det är Finansinspektionen som fastställer diskonteringsräntan. På grund av att reglerna skiljer sig åt kan det resultera i att pensionsskulden inte är samma på koncernnivå som hos juridisk person. De temporära skillnaderna som uppstår är oftast uppskjuten skatteskuld eller uppskjuten skattefordran då beräkningarna i juridisk person oftast motsvarar den skattemässiga skulden. (Marton et al, 2008. s. 229)

3.2.2.7. Leasingavtal

Ett leasingavtal innebär enligt IAS 17 Leasingavtal, att en leasetagare har rätt att mot betalning använda sig av en leasegivares tillgång. Det finns två typer av leasingavtal, dels finansiella och dels operationella leasingavtal. Vid ett finansiellt leasingavtal övergår tillgångens ekonomiska risker och fördelar från leasegivaren till leasetagaren. Tillgångens äganderätt kan slutligen även övergå från leasegivaren till leasetagaren. Även om leasegivaren är den juridiska ägaren till tillgången är det leasetagaren som i sin balansräkning ska redovisa tillgången. (Marton et al, 2008. s. 159)

Det finns ett antal exempel på situationer i IAS 17 som enskilt eller tillsammans klassificerar leasingavtalet som finansiellt:

- "Äganderätten till tillgången överförs till leasetagaren när leasingavtalet löpt ut,
- Leasetagaren äger rätt att köpa leasingobjektet till ett pris som understiger förväntat verkligt värde med ett så stort belopp att det vid leasingavtalets början framstår som rimligt säkert att rätten kommer att utnyttjas,
- Leasingperioden omfattar större delen av leasingobjektets ekonomiska livslängd även om äganderätten inte övergår,
- Vid leasingavtalets början uppgick nuvärdet av minimileaseavgiften till i allt väsentligt tillgångens verkliga värde, och
- Leasingobjektet är av så speciell karaktär att endast leasetagaren kan använda objektet utan att väsentliga ändringar görs." (IAS 17, p. 10)

Det finns även andra tillfällen och exempel då leasingavtalen klassificeras som finansiella leasingavtal. De leasingavtal som inte betraktas som finansiella ses som operationella leasingavtal. (IAS 17, p. 4, 11)

Det finns huvudsakligen två skäl till att företag väljer att leasa tillgångar och det är finansiering och redovisningsaspekter. Leasing kan vara ett alternativ om ett företag har svårt att finansiera eller på annat sätt inte har möjlighet att köpa en viss tillgång. Det företag som får ta upp tillgången i sin balansräkning, är det företag som uppfyller definitionen på en tillgång. Om ett företag leasar en tillgång och har ett operationellt leasingavtal behöver det inte redovisa tillgången i balansräkningen. På så sätt kan företaget redovisa bättre soliditet och räntabilitet på totalt kapital jämfört med att köpa tillgången. Då klassificeringen av leasingavtal består av bedömningar, finns det en problematik när det gäller vilket av företagen som ska redovisa tillgången. (Marton et al, 2008. s. 159-161)

Vid redovisning av ett finansiellt leasingavtal ska tillgångar och skulder tas upp i balansräkningen till det lägsta av leasingobjektets verkliga värde och minimileaseavgiftens nuvärde. För att beräkna nuvärdet används en implicit ränta som diskonteringsssats. (IAS 17, p. 20) Tillgångar och skulder ska redovisas till samma belopp, om leasetagaren inte hade några direkta utgifter till följd av leasingavtalet. Om sådana utgifter förekom läggs de till på tillgångsposten. (IAS 17, p. 22) Tillgången i ett finansiellt leasingavtal ska skrivas av under det kortaste av leasingperioden och nyttjandeperioden. Precis som för ägda tillgångar ska den leasade tillgångens avskrivningsbelopp fördelas över hela perioden. (IAS 17, p. 27-28) Redovisningsmässigt är den stora skillnaden mellan en leasad tillgång och en ägd tillgång beräkningen av anskaffningsvärdet (Marton et al, 2008. s. 167).

De företag och koncerner i Sverige som inte följer IFRS ska istället följa RR 6:99 Leasingavtal eller BFNAR 2000:4 Redovisning av leasingavtal. Enligt RR 6:99 och RFR 2 kan alla leasingavtal i juridisk person redovisas som operationella vilket medför att det bara är i koncernredovisningen som redovisning även krävs för finansiella leasingavtal. Anledningen är att finansiella leasingavtal får ofördelaktiga skatteeffekter. Enligt BFNAR 2000:4 kan både juridiska personer och koncerner redovisa alla leasingavtal som operationella. (Marton et al, 2008. s. 173 och Rådet för finansiell rapportering, 2008. s. 14)

3.3. Rapporteringskrav

Det ställs på börsnoterade företag betydligt större krav på rapportering i jämförelse med onoterade företag, särskilt i de fall börsbolagen upprättar finansiella rapporter i enlighet med IFRS. Det beror dels på Börsens krav på upprättande av kvartalsrapporter och dels på krav i IFRS-standarderna att uppge omfattande upplysningar i de finansiella rapporterna. (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. p. 321)

& FAR SRS Förlag, IFRS, 2010) Börsens krav på upprättandet av kvartalsrapporter medför att mer tid måste ägnas åt rapportering än tidigare. (NASDAQ OMX Stockholm, 2010. p. 321 & Grundvall et al, 2008.s. 25)

I IAS 1 Utformning av finansiella rapporter, återfinns de generella kraven för hur de finansiella rapporterna ska utformas och vilka upplysningar som företagen måste göra. Bland annat finns ett krav på att göra en lämplig underindelning av posterna i balansräkningen, antingen i själva balansräkningen eller i noterna. Till exempel ska materiella anläggningstillgångar delas upp i olika slag och varulager ska delas in i bland annat råvaror, handelsvaror och produkter i arbete. (IAS 1, p. 77-78) Posterna i resultaträkningen ska, förutom vissa minimikrav, delas in i ytterligare underrubriker om det behövs för att läsaren ska få förståelse för företagets resultat (IAS 1, p. 85). I de fall resultatposter uppgår till betydande belopp ska företaget lämna upplysning, i resultaträkningen eller i en not, om belopp och karaktär på den aktuella posten (IAS 1, p. 97). Företagen som följer IFRS ska dessutom upprätta en rapport över förändringar i eget kapital, det vill säga en så kallad eget kapitalanalys. Den ska innehålla bland annat information om totalresultatet för perioden uppdelat på minoritetens och moderföretagets respektive andelar samt en avstämning mellan periodens ingående och utgående resultat med tilläggsupplysningar om förändringar. (IAS 1, p. 106) Vad gäller noterna ska de innehålla "information om grunden för de finansiella rapporterna samt de särskilda redovisningsprinciper som används". De ska dessutom innehålla sådan information som inte lämnas på något annat ställe, men som antingen IFRS kräver eller som behövs för förståelsen av den finansiella rapporten. (IAS 1, p. 112) Bland annat ska företag upplysa om de antaganden och de källor som finns till osäkerhet i uppskattningar samt om sådan information som underlättar förståelsen av företagets mål och hantering av kapital (IAS 1, p. 125, 134).

De ökade kraven på upplysning och rapportering skapar ett merarbete som för många företag medför ett behov att utöka antalet anställda på ekonomiavdelningen. Ökade krav på rapportering innebär även att kostnaderna ofta ökar, dels som en följd av nyanställningar och dels som en följd av offentlighetskravet vilket leder till att årsredovisningen måste tryckas och distribueras till ett stort antal intressenter. Dessutom ökar kostnaderna då börsbolagen måste skapa rutiner för att på ett smidigt sätt kunna sprida kvartalsrapporter och annan finansiell information. (Grundvall et al, 2008.s. 25)

3.4. Agentteori

Agentteorin har uppkommit till följd av de styrnings- och kontrollproblem som uppstår i organisationer vid separation av ägare och företagsledning. I agentteorin är grundantagandet att det råder konflikterande intressen i relationen mellan principaler (ägare) och agenter (företagsledning),

då det inte är möjligt för båda parterna att maximera välfärden. Dock behöver separationen mellan ägare och ledning i sig inte vara något negativt. (Kärreman, 1999. s. 52-53 & Hatch, 2002. s. 366) Motiveringsproblem som en utgångspunkt i agentteorin kan uppstå när företagsledningen inte är ägare och när beslutsfattaren inte är riskbäraren. Det innebär att ledningen kan ha svårt att känna motivation att maximera avkastningen för ägarna när de inte ser någon egen vinning. (Kärreman, 1999. s. 52-53)

Till följd av att de olika parterna vill maximera sin egen vinning kan en effekt bli att ledningen har både interna och externa påtryckningar att möta förväntningar och prognoser, vilket skulle kunna leda till kortsiktighet. Det kan dessutom leda till att redovisningsreglerna utnyttjas på ett sätt som kan ifrågasättas och som i vissa fall är på gränsen till bedrägeri. En börsnotering får en stor effekt på bolagets intressenter då deras möjlighet till nyttomaximering begränsas. Pressen att tänja på gränserna för att visa ett bra resultat blir större för bolag vid notering och kort därefter på grund av att de är i stort behov av kapital. Pressen ökar ytterligare till följd av att företaget vill uppvisa ett bra resultat i kvartalsrapporterna och uppfylla prognosernas förväntningar. Det kan medföra att ledningen tar beslut som kan ifrågasättas och det kan till och med sluta med att handlingarna lutar åt bedrägeri. I en studie gjord av Shawver och Shawver 2009 framkom det att ju fler styrelsemedlemmar med kompetens inom redovisning, revision eller finans som företagen hade och ju oftare revisionsutskottet sammanträdde, desto större var riskerna för bedrägeri. Kortsiktighet till följd av interna och externa påtryckningar kan också medföra att bland annat finanse experter i börsbolag kan ta mindre optimala beslut ur ett långsiktigt perspektiv för att på så sätt undvika ett fallande aktiekurs. (Shawver och Shawver, 2009)

4. Empiri

I följande avsnitt kommer intervjuerna med företagen samt revisorerna presenteras. Vidare kommer sammanställning och presentation av enkätundersökningarna att redovisas. Även en närmare undersökning av prospekt och årsredovisningar kommer att presenteras.

4.1. AB Ph. Nederman & Co

Tomas Bergström, finansdirektör

Helena Mårs, redovisningschef

Nederman grundades av Philip Nederman 1944 i Helsingborg och är idag en global aktör inom system och produkter inom arbetsmiljöer och är världsledande inom miljöteknik. 1999 förvärvade riskkapitalbolaget EQT Nederman och i maj 2007 noterades Nederman på Stockholmsbörsens Small Cap-lista. Idag är Nederman Holding AB moderbolaget i en stor koncern med cirka 25 dotterbolag runt om i världen, däribland AB Ph. Nederman & Co i Helsingborg som i stort sett sköter all produktförsäljning och logistik. Främsta incitamentet till börsnoteringen var att riskkapitalisterna EQT ville sälja av ägandet för att realisera vinsterna.

Bolaget hade ingen större börserfarenhet inför introduktionen men kunskapen ökade under processens gång och de tog även hjälp av en extern konsult som var expert inom koncernredovisning, förvärv och börsintroduktioner. Redovisningsförebereelserna bestod bland annat av att utöka resurserna på ekonomisidan med en ny redovisningschef och ett par controllers. För att underlätta och få bättre överblick över hela koncernens redovisning valde Nederman även att byta redovisningssystem. Förberedelserna med redovisningen var det som tog mest tid inför noteringen, främst var det upprättandet av årsredovisningar två år retroaktivt enligt IFRS:s regler och upprättandet av prospektet som var krävande. Största förändringen för koncernen till följd av noteringen var implementeringen av IFRS vilket resulterade i ett stort merarbete. Det har även blivit hårdare krav på detaljrapporteringen uppåt i koncernen. Bolaget måste bryta ner balansräkningen i mer detaljer och även kassaflödesanalysen har blivit mer detaljerad. Koncernen är enligt Börsen krav tvungen att upprätta kvartalsrapporter, medan dotterbolaget AB Ph. Nederman & Co enbart behöver redovisa halvårsrapporter. Även om bolaget hade relativt strikta rapporteringskrav för att bli börsfähiigt anser de att kvalitetskraven har ökat till följd av noteringen.

Både Bergström och Mårs anser att det finns både för- och nackdelar med offentlighetskraven som uppkommer till följd av noteringen. De menar att nackdelen är att det inte går att prata om allt inom företaget innan det blivit allmänt känt. Bergström menade att även revisionen har ändrats genom att revisionsberättelsen har utökats samt att det har blivit mer löpande och noggrannare kontroller och

en konsekvens av det är att revisionen har blivit dyrare. Andra nackdelar med att bolaget är börsnoterat är bland annat IFRS då Bergström anser att det är onödigt krångligt och skapar merarbete. Fördelarna som han ser till följd av noteringen är att bolaget lättare kan införskaffa riskkapital genom bland annat nyemissioner.

4.2. Aspiro AB

Jörgen Carlsson, ekonomichef

Aspiro AB är ett företag inom mobilbranschen vilket grundades 1998. Redan efter tre år, 2001, noterades företaget på Stockholmsbörsens Small Cap-lista. Enligt ekonomichef Jörgen Carlsson var en notering nödvändig för företagets fortlevnad. Företaget är ett Malmöföretag men 70 procent av de anställda finns på kontoret i Oslo. Tankarna om en notering fanns redan från början hos styrelsen och VD:n och det främsta incitamentet till en börsintroduktion var att införskaffa kapital. Inför noteringen var börserfarenheten i företaget ganska låg, med endast styrelseordföranden och en nyrekryterad finansdirektör som hade erfarenhet från Börsen. Aspiro var redan innan noteringen ett publikt företag som hade handel med sina aktier på en annan lista än Börsen och då ingen nyemission gjordes i samband med introduktionen var den största skillnaden vid noteringen kravförändringar.

Vid introduktionsprocessen hade Aspiro en lång checklista som de arbetade igenom och som innehöll bland annat ett antal regler som de skulle uppfylla och hela processen fram till notering tog åtminstone ett år. Aspiro tog vid introduktionsprocessen hjälp av externa konsulter och när företaget skulle granskas av börsrevisorn gjordes även en skuggrevision, det vill säga att de hade en annan börsrevisor som granskade företaget för att testa om organisationen var börsfärdig. Skuggrevisorn gjorde sedan en rapport där kompetensen i företaget bedömdes och för att undersöka om de faktiskt skulle klara av en notering utan att göra en nyemission under det första året.

Då Aspiro hade en relativt enkel redovisning, hade de inga förväntade effekter på den löpande redovisningen till följd av noteringen. Carlsson menade att den mest påtagliga skillnaden var att istället för att bara göra årsredovisning och halvårsbokslut skulle de efter noteringen även upprätta kvartalsrapporter. Aspiro började upprätta kvartalsrapporter redan innan noteringen för att få rutin på processen. Då de inte hade en stor verksamhet samt att de alltid hade gjort månadsbokslut medförde att upprättandet av kvartalsrapporterna inte var särskilt svårt eller komplext. Enligt Carlsson var det inga specifika poster i de finansiella rapporterna som ändrades i samband med noteringen.

Aspiro gick inte över till IFRS i samband med noteringen utan gjorde det år 2005 när det blev lagstadgat för bolag att tillämpa IFRS i sin koncernredovisning. Carlsson menar att förutom att de slutade skriva av goodwill var det inga direkta effekter på balans- och resultaträkning till följd av implementeringen av IFRS. Carlsson anser att IFRS är ett komplext regelverk och anser att det borde finnas något enklare eller att de svenska regelverken fortfarande skulle tillämpas. Han menar att innan implementeringen av IFRS var redovisningen mer lättförståelig för alla. Fördelen är dock att alla bolag i koncernen har samma regler vid rapportering, vilket leder till att det blir mindre förändringar mellan lokala och internationella kontor då de kan hänvisa till ett och samma regelverk. Carlsson menar att det till följd av IFRS har blivit ett merarbete och främst är det information angående affärsområden, det vill säga segmentrapportering, som är arbetskrävande. Även information om finansiella risker har utökats och vid rörelseförvärv har inte bara informationen kring goodwill utökats, utan även all annan information.

Vidare menar Carlsson att en nackdel till följd av noteringen är börsavgifterna samt de kompetens- och kvalitetskrav som ställs, både på kontrollerna, på redovisningen samt på informationsflödet. Kontrollerna av verksamheten är mer krävande efter notering än innan och görs bland annat för att undvika felaktigheter. Carlsson anser dock att fördelarna med en notering överväger och att det är bra att det ställs krav på börsbolag. När Aspiro blev noterat valde de att byta revisor till en som var mer erfaren och kompetent. Med tanke på revisionen menar Carlsson att det kostar betydligt mer för ett börsföretag, särskilt när de finansiella rapporterna upprättas enligt IFRS. Dessutom ökar kraven varje år då det löpande kommer ut nya IFRS-standarder och uppdateringar. Det medför att revisorerna kontinuerligt ökar sina krav och villkor och exempelvis utförs en teknisk IFRS-granskning.

4.3. Dagon AB

Camilla Jarl, IR och kommunikationschef

Peter Olsson, ekonomiansvarig för koncernen samt ansvarig för ekonomi, information och personal

Dagon AB är ett fastighetsbolag som grundades 1994 och i mitten på 2006 började funderingarna på en notering att växa. Incitamenten till en notering var att ägarna ville få tillgång till värdet på bolaget så att möjligheten till handel ökade och att det skulle bli lättare för bolaget att växa och få tillgång till kapital. Det var viktigt att komma in på Börsen innan marknaden gick ner så att introduktionen inte skedde i en lågkonjunktur. Dagon lyckades med en snabb notering då de tog "köksvägen" till Börsen, genom förvärv av företaget Wise Group AB och tog därmed över deras börsplats. Avtalet skrevs i november 2006 och i april 2007 noterades Dagon på Stockholmsbörsens Small Cap-lista. Under den korta perioden skulle alla krav vara uppfyllda och fram till december 2007 låg de på Obs-listan för att bevisa att de klarade av att vara ett börsbolag och granskades där av en börsrevisor.

Olsson menar att köksvägen till Börsen inte var någon bra väg då företaget inte var tillräckligt förberett, samt att samma material ska tas fram fast på kortare tid jämfört med en normal notering. Då Dagon innan noteringen hade haft ett brutet räkenskapsår samt att de inte hade upprättat kvartalsrapporter medförde det mycket arbete inför noteringen. Normalt ska retroaktiva siffror för två år tas fram i enlighet med IFRS, men för Dagon räckte det med att ta fram retroaktiva siffror endast för år 2006. Vid arbetet med retroaktiva siffror samt prospektarbetet tog Dagon hjälp av externa konsulter som underlättade mycket i arbetet. I samband med noteringen bytte Dagon redovisningssystem för att få mer kontroll på transaktionerna samt för att underlätta redovisningen med alla bolag i koncernen. Det nya systemet underlättade både för företaget och för revisorn.

Redovisningsförberedelserna var det som tog mest tid inför noteringen och även det som påverkades mest. En av de stora skillnaderna var att upprätta kvartalsrapporter men samtidigt underlättar de vid framställandet av årsredovisningen när siffrorna redan är kontrollerade. En annan stor förändring till följd av noteringen var implementeringen av IFRS. Olsson menade att om de hade gått in den normala vägen till Börsen hade de under arbetet med den retroaktiva tillämpningen av IFRS inhämtat kunskap och skapat rutiner för det fortsatta redovisningsarbetet. Implementeringen av IFRS bedömdes inte vara så komplicerad men det blir svårare varje år trots att det inte är ett så stort och komplext bolag. Till följd av implementeringen av IFRS var det några poster som tillkom i de finansiella rapporterna och det var orealiserade värden, finansiella instrument samt värdeförändring av fastigheter. Olsson menade att fördelen med IFRS är att på grund av annan värdering så ökar värdet på fastigheter. Nackdelen är att det finns många sätt att få fram det verkliga värdet på, vilket försvårar jämförelsen. En annan nackdel är arbetet med IAS 39 Finansiella instrument, som Olsson inte ansåg vara kopplad till verkligheten. Dessutom upplever han att den är svår att förklara för aktieägarna då de finansiella instrumenten på grund av orealiserade värdeförändringar inte är med i kassaflödesanalysen men ändå måste vara med i redovisningen.

Trots vissa problem med IFRS ansåg både Camilla Jarl och Peter Olsson att det var positivt att Dagon noterades på Börsen. De ansåg att det kan vara bra för en organisation att det blir hårdare krav på redovisningen. Dessutom upplevde de att årsredovisningens trovärdighet ökade då det under året går att följa de granskade kvartalsrapporterna, vilket ger en kvalitetsstämpel. De anser även att offentlighetskraven är positiva då de vill ha mer medial uppmärksamhet. Även om deadlines på rapporterna ibland kan vara jobbiga ser de inte det som någon nackdel. Olsson menade att om Dagon inte var på Börsen hade de sparat in vissa utgifter varje år, men samtidigt hade de inte haft samma kapacitet att utveckla företaget. En liten nackdel är att revisionen har blivit mycket dyrare till följd av att det krävs en börserfaren revisor samt att granskningen har blivit mer noggrann.

4.4. Duni AB

Helena Haglund, koncernredovisningschef.

Duni AB är ett företag som tillverkar bland annat dukar, servetter och ljus för bordsdukning. Före börsintroduktionen, som ägde rum den 19:e november 2007, ägdes Duni genom olika fonder av EQT i över tio år. Enligt Helena Haglund var det främsta incitamentet till börsnoteringen att EQT ville sälja av sitt ägande i företaget.

Före noteringen var börserfarenheten låg inom företaget och de tog därför mycket hjälp av rådgivare, advokater och revisorer vid introduktionsprocessen. Själva introduktionsprocessen på redovisningssidan gick enligt Haglund snabbt då förberedelserna började i maj och noteringen skedde i november samma år. Inför börsintroduktionen genomfördes en del redovisningsmässiga förberedelser. En av dem var att, eftersom Duni skulle säljas, bilda ett aktiebolag som fungerade som ett moderbolag för hela koncernen och i samband med det renodlades Duni till dagens verksamhet. Anledningen till bildandet av moderbolaget var att få igenom alla rapporter och sista bokslutsdag för moderbolaget sattes med ett brutet räkenskapsår till den 30:e juni. I samband med noteringen lades räkenskapsåret om och redovisningen började ske efter kalenderår igen. Av den anledningen upprättade Duni ytterligare en årsredovisning i december.

I samband med noteringen började Duni, på grund av lagkrav, att implementera IFRS och var därför tvungna att ändra alla siffror två år retroaktivt. De gick då igenom alla IFRS-regler för att se vilka standarder som påverkade balans- och resultaträkningen. Utifrån det gjordes en redovisningsmässig brygga från de svenska regelverken till IFRS, vilken innehöll förändringarna. De poster som främst ändrades vid övergången till IFRS var goodwill, avyttrade verksamheter samt pensioner. Vad gäller goodwill var det avskrivningarna som förändrades, då de inte är tillåtna enligt IFRS. Duni var även tvungna att identifiera vad goodwillen bestod av och vad den skulle fördelas på. Utöver det behövs även ett nedskrivningstest utföras regelbundet för att se om det finns ett nedskrivningsbehov. Duni använder både avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensioner och beräkningen av de förmånsbestämda pensionerna ska utföras enligt aktuarieberäkning. Företaget hade dock använt sådana pensionsplaner enligt IAS 19 sedan 2005, vilket medförde att mycket av arbetet med förändringarna redan var utförda. Trots det behövde pensionssystemet ses över så att alla regler följdes korrekt och dessutom nollställdes det aktuariella resultatet.

Andra effekter av börsintroduktionen var att företaget nyanställde personal till ekonomiavdelningen samt att de skulle få alla nya rutiner på plats och bestämma hur rapporteringen skulle se ut framöver. Utöver det tillkom en del nya inrapporteringsdelar som behövdes varje månad för att kunna göra kvartalsboksluten. En annan effekt var att noterna blev mycket mer omfattande till följd av

upplysningskraven i IFRS. Det tillkom en del nya årsredovisningsnoter och andra noter utökades. De noter som främst ändrades var bland annat lager och lageranalyser, kundfordringar och segmentrapportering. Noternas ökning i omfattning har medfört att det blivit mer arbete och som följd har inrapporteringen ökat för att få in informationsunderlag till noterna. En annan effekt av noteringen är att börsbolag måste få minst en kvartalsrapport reviderad, utöver årsredovisningen, vilket ökar arbetsbelastningen den perioden. Trots de effekter som uppkom, ansåg Haglund att det blev mindre skillnader än förväntat. Jämfört med tiden före börsnoteringen upplever inte Haglund att det idag, sett över hela året, är en större arbetsbelastning och dessutom har antalet rapporteringsdagar när det gäller redovisningen inte behövt utökas. Den största anledningen till att arbetsbelastningen inte har ökat är att bolaget nu har skapat rutin samt att arbetet fördelas om för att uppnå en jämn arbetsbelastning över året. Det blir dock mer arbete kvartalsvis när de externa rapporterna ska släppas och vid upprättandet av årsredovisningen.

Haglund anser att det främst är fördelar med IFRS som redovisningssystem, eftersom så många bolag redovisar på samma sätt och att det går att få fram mycket information från noterna. Notinformationen från andra bolag kan exempelvis vara till nytta vid benchmarking. Trots fördelarna med IFRS, anser Haglund att vissa standarder är allt för redovisningstekniska och i vissa fall svåra att tillämpa i verkligheten. Det gäller särskilt IAS 19 Ersättning till anställda och IAS 39 Finansiella instrument.

Enligt Haglund har redovisningens trovärdighet varken påverkats positivt eller negativt, snarare känns den mer stabil. Det beror dels på de börsregler som finns, men den främsta anledningen är offentligheten; att de har "ögonen på sig" och att de har en press att leverera. Dessutom upprättas som tidigare nämnt fullständiga bokslut varje kvartal, vilket medför att problem inte kan skjutas upp utan måste lösas direkt. Det innebär att det blir mer fokus och att rapporterna genomarbetas på ett helt annat sätt än i ett onoterat aktiebolag.

Trade-offen mellan kortsiktigt bra kvartalsrapporter och bolagets långsiktighet löser Duni genom att de organisatoriskt är uppdelade för att tillsammans täcka problemet. Styrelsen och ledningsgruppen hjälper organisationen att se framåt och tänka långsiktigt.

Duni har kvar samma revisor som före börsintroduktionen och upplever inte att granskningen har blivit hårdare eller mer noggrann till följd av noteringen, utan den enda skillnaden är att de nu granskar utifrån IFRS. Revisionen och kontakten med revisorerna påverkades dock mycket under introduktionsprocessen då det fanns en konstant närvaro av revisorer. Även efter noteringen är det en starkare närvaro av revisorer på Duni jämfört med före börsintroduktionen vilket främst beror på att de även granskar en av kvartalsrapporterna samt att de ingår i styrelsens revisionsutskott.

4.5. TAT – The Astonishing Tribe AB

Lars Gutenwik, ekonomi- och finanschef

TAT – The Astonishing Tribe AB erbjuder grafisk utformning och programmering av mobiltelefonskärmar och är leverantör till många av telecombranschens ledande företag. De har sitt huvudkontor i Malmö men finns i flera länder runt om i världen. TAT är i skrivande stund ännu inte noterade på Stockholmsbörsen men är mitt uppe i introduktionsprocessen. Bolaget grundades 2002 av sex studiekamrater, vilka tillsammans fortfarande är de största ägarna med 53 procent av aktierna. På grund av lågkonjunkturen och den värderingsproblematik som den medfört, har företaget skjutit upp noteringen och det finns ännu ingen bestämd tidsplan. Företaget tror dock att noteringen kommer ske någon gång under hösten. Även då datum för noteringen inte är fastställt arbetar företaget med förberedelser, såsom redovisningsanpassningar, upprättande av prospekt samt finansiell och legal granskning. Drar noteringen ut för mycket på tiden kommer delar av förberedelserna att behöva göras om, vilket medför ökade kostnader.

Idén till börsnoteringen kom från huvudägarna, det vill säga de sex grundarna, och det fanns flera incitament bakom beslutet. Gutenwik betonar tre huvudincitament och ett av dem var den kommande friheten för ägarna. Med det menar Gutenwik dels möjligheten för ägarna att kunna realisera sina vinster och dels att ägarna inte längre kommer att vara beroende av varandra då de inte längre behöver vara överens i alla beslut. De andra incitamenten är möjligheten att kunna göra förvärv genom nyemission samt tryggheten det innebär för bolagets kunder att TAT är noterat.

Inför introduktionsprocessen fanns det både kunskap och erfarenhet om noteringsförberedelserna inom bolaget och de tog även hjälp av externa rådgivare såsom deras bank och revisor. Redovisningsförberedelserna bestod främst av att TAT implementerade IFRS från och med år 2009. De räknade därmed retroaktivt om de finansiella rapporterna för år 2008 och 2007 till IFRS. År 2007 räknades om för att kunna upprätta en ingångsbalansräkning för 2008, vilket krävs enligt IFRS-regelverket. Då TAT varken har en komplicerad balans- eller resultaträkning var det arbetet inte särskilt krävande och det blev inte så stora skillnader i bokföringen. De har inte någon goodwill och tillgångarna som ska beräknas enligt verkligt värde är få. Dessutom använder de sig av avgiftsbestämda pensioner och har sedan tidigare frivilligt tillämpat successiv vinstavräkning. Den största skillnaden var de ökade upplysningskraven i års- och kvartalsrapporter. Bolaget har sedan tidigare upprättat kvartalsrapporter inför noteringen, dels som träning och dels för ägarnas skull. TAT har därmed skapat rutiner för att upprätta kvartalsrapporter redan innan noteringen. Som en följd av den kommande noteringen har TAT även utökat ekonomiavdelningen med ytterligare en redovisningsekonom. Utökningen berodde dels på att företaget i sig har vuxit, men även på den extra

belastning som noteringen medför med ökad rapportering och som dessutom ska ske lite snabbare. Till följd av förberedelserna och en förhållandevis okomplicerade resultat- och balansräkning, anser inte Gutenwik att redovisningsförberedelserna var en så stor del av hela processen utan de kommer först på tredje plats, efter legal och finansiell granskning samt prospektskrivandet.

Effekterna på redovisningen blev ungefär som väntat och förväntas vara obefintliga ända ner till rörelseresultatet. Eftersom TAT handlar mycket i utländska valutor och använder valutaterminer som säkring, väntar de stora fluktuationer efter rörelseresultatet som en följd av vad eurokursen är på balansdagen i förhållande till de valutasäkringar som de har köpt. En annan effekt var att en post tillkom som en följd av implementeringen av IFRS och det är värderingen av finansiella instrument. Posten tillkom eftersom tidigare regelsystem tillät företaget att bortse från värderingen av dem.

Den största fördelen med IFRS enligt Gutenwik är likformigheten då regelverket skapar trovärdighet när alla upprättar sina rapporter på samma sätt och det i sig skapar en jämförbarhet. Nackdelen med IFRS är att det är för komplext och teoretiskt. Vad gäller verkligt värde anser Gutenwik att IFRS har gått till överdrift då han menar att det är en nackdel att kontinuerligt ta in orealiserade värdeförändringar i redovisningen. Det medför att företaget får ett mycket fluktuerande resultat till följd av eurokursens fluktuationer. Ambitionen med verkligt värde är att företagen ska få ett korrekt resultat för varje period, men Gutenwik anser istället att resultatet för varje period har blivit mer oförståeligt. En annan nackdel med IFRS är att redovisningen blir svårtolkad för dem som inte är insatta.

Redan 2008 bytte TAT revisor till en börsrevisor i samband med ett nyval. Revisionen har blivit mer omfattande till följd av att det har blivit mer material för revisorn att revidera. Gutenwik upplever även att revisionen har blivit mer noggrann och dessutom är det speciella revisorer som antar uppdragen för att säkra kvaliteten. Enligt Gutenwik har revisionen redan blivit dyrare, trots att bolaget ännu inte är noterat, vilket troligtvis beror på att TAT upprättar alla rapporter enligt de krav som ställs på noterade bolag.

4.6. Revisionsbyråer

Sten Humble, auktoriserad revisor, KPMG AB

Mats Persson, auktoriserad revisor, Deloitte AB

Både Sten Humble och Mats Persson anser att antalet börsintroduktioner följer den allmänna konjunkturen. När det är högkonjunktur väljer företagen att noteras, medan de i lågkonjunktur väljer att vänta då det inte finns något lättillgängligt kapital. Idén till introduktionen är något som växer fram och oftast är det ägaren eller styrelsen som är drivande. Både Humble och Persson menar att

tillväxtpotentialer generellt är det största incitamentet till börsnotering. Humble menar vidare att för Venture Capital-företag är det främsta incitamentet att realisera vinster.

Båda revisorerna menar att kunskapsnivån i företagen om introduktionsprocessen är mycket olika. Det kan finnas ägare eller externa styrelseledamöter som genomfört en börsintroduktion tidigare och därmed har kunskap om processen. Annars kan företaget ha rekryterat någon som har varit med tidigare, men de kan även få hjälp av både kapitalmarknadsföretag och revisorer med prospektarbetet och hur de blir börsfärdiga. Dessutom ger Börsen en hel del utbildning och tips. Inför introduktionen kommer även börsrevisorer och besöker företaget för att kontrollera att allt är på plats, att de har personal som är kapabel att hantera Börsens krav på redovisning och att de vet hur de ska kommunicera med Börsen.

Humble menar att förberedelserna inför introduktionen skiljer sig åt mellan företagen men generellt sett utgår de ifrån vilka krav Börsen ställer. Företagen undersöker även hur redovisningen kommer att påverkas av implementeringen av IFRS. Enligt Persson innebär förberedelserna ett stort arbete där företagen ska se till att de har dokumenterade processer och rutiner i bolaget och att de har koll på alla siffror och redovisning tre år tillbaka. Ingår företagen i en koncern med dotterbolag i utlandet måste det även undersökas vilken information som företagen behöver få in från dem för att uppfylla kraven. De måste gå igenom hur de finansiella rapporterna ska se ut i framtiden och vilken extra information som behövs till följd av IFRS. Persson menar att redovisningsförberedelserna är den största delen av noteringsprocessen och Humble anser att förberedelserna utgör cirka 30-50 procent.

Både Persson och Humble menar att företagen brukar inneha kunskap om vilka för- och nackdelar med redovisningen de kan förvänta sig till följd av noteringen. De främsta effekterna företagen kan förvänta sig är att det finns vissa krav som måste uppfyllas. Företaget får inte missa en rapporteringstidpunkt och det blir större fokus på bokslutsprocesser, exempelvis att göra bokslut i tid och att kunna rapportera rätt saker. Införandet av IFRS är ofta en stor omställning för bolagen, liksom offentlighetskravet som innebär att alla ska ha möjlighet att få information samtidigt.

Till följd av implementeringen av IFRS är det en hel del som ändras och vid introduktionsprocessen ska balans- och resultaträkningar göras om retroaktivt enligt IFRS. Företagen får gå igenom hela balansräkningen för att se vad som påverkas av IFRS och enligt Humble finns det ett antal stora områden som generellt förändras till följd av implementeringen. Det första är goodwill där avskrivningar inte är tillåtna enligt IFRS och därmed ska alla avskrivningar gjorda från och med brytdagen för IFRS, återföras. Dessutom ska goodwill enligt IFRS även delas upp på de enheter den härrör från. En annan förändring är leasing där finansiell leasing inte tillämpats före notering vilket Humble menar att företagen är tvungna till efter notering. Pensioner är ett tredje område som ofta

får stora effekter, och då främst redovisningen av förmånsbestämda pensioner. Använder företagen bara avgiftsbestämda pensioner betalar de premien direkt till pensionsförvaltaren och övergången till IFRS får då inga skillnader jämfört med de svenska redovisningsreglerna. Pensionsredovisning är enligt Humble inte så komplicerat utan det är främst all information som ska lämnas i noten som gör det krångligt. Finansiella instrument är det fjärde stora området där förändringar uppstår till följd av IFRS. Dels är det, enligt Humble, det mest problematiska området och dels krävs det omfattande upplysningar. Den sista stora posten som får effekter till följd av implementeringen av IFRS är fastighetsbestånd. Även Persson ger fastigheter som exempel då de enligt IFRS ska värderas till verkligt värde, medan de enligt svenska regler värderas till anskaffningsvärde. Han menar att vid tillämpning av IFRS bortses det ofta från försiktighetsprincipen till skillnad från tillämpningen av de svenska redovisningsreglerna.

Både Humble och Persson menar att det blir stora skillnader i noterna då de ska innehålla betydligt mycket mer information än tidigare. Humble anser att företagen får lägga ganska mycket mer tid på redovisningen efter notering på grund av att hela notsystemet är mycket mer omfattande. Han anser vidare att en hel del av informationen är överflödigt vilket kan göra att läsaren tappar överblicken.

Humble anser, förutom ett par detaljer, att IFRS är ett bra regelverk. Hans uppfattning är att revisorer generellt sett anser att IFRS är bra då det är enklare att kommunicera med revisorer i andra länder och underlättar jämförelser. Persson anser också att möjligheten till jämförelser över landsgränserna är bra men tror att tankarna om IFRS går isär bland revisorer. Han menar själv att det finns vissa principer som han inte samtycker med. Persson menar vidare att regelsystemet är väldigt tungt att jobba sig igenom men att det blir bättre i takt med att kunskapen om IFRS ökar. Han menar även att IFRS utvecklas i hög takt och att det är mer förändringar jämfört med ÅRL.

Humbles uppfattning är att de flesta företagen har en övervägande positiv inställning till IFRS. Företagen tycker generellt sett att det är positivt att de kan strama upp rapporteringen från dotterbolagen utan att möta allt för stort motstånd. Persson tror också att åsikterna är lite delade och de som är negativt inställda till IFRS tycker att systemet är komplext och kräver mycket administrativt arbete.

Vad gäller kvaliteten och tillförlitligheten på årsredovisningen anser Persson att de flesta bolag har god ordning och att kvaliteten ökar till följd av noteringen. Även Humble anser att årsredovisningarna generellt har blivit bättre och tillförlitligheten har ökat till följd av offentlighetskraven och ett gemensamt regelverk. Eftersom de efter notering måste vara snabbare med att sammanställa rapporterna har de flesta företag även fått bättre rutiner. Han påpekar också att bedömningar alltid är olika vilket medför att vissa punkter kan skilja sig åt. Persson menar också

att det alltid finns bedömningsposter, frågeställningar, värderingsposter och så vidare som företagen måste ta ställning till. Dock finns det oftast bättre underlag till bedömningarna när företaget blir börsnoterat.

Persson menar att det finns ett kortsiktigt tänk i bolagen där fokus ligger på kvartalsrapporterna. Det är de rapporterna som är intressanta och företagen får mycket negativ kritik om de visar en rapport som inte överensstämmer med de siffror som gjorts i prognoserna. Enligt Persson kan det tyda på att det finns problem i bolaget, exempelvis administrativa problem då det inte kan göras rätt prognoser. Persson menar vidare att det är många bolag som skurit ner på kostnadssidan och då i form av personal för att kortsiktigt kunna visa resultat. Han tror dock att det i styrelsen finns ett mer långsiktigt tänk även om det alltid är någon operativ, exempelvis VD:n som vill prestera och måste leverera till styrelsen och därför tänker mer kortsiktigt.

4.7. Noteringsprospekt och årsredovisningar

För att tydliggöra effekterna på den löpande redovisningen vid en börsnotering har vi studerat noteringsprospekt och årsredovisningar. Vikten har lagts på Dagon AB, AB Ph. Nederman & Co och Duni AB. Till följd av implementeringen av IFRS har det skett stora förändringar i bolagens finansiella rapporter. För att tydliggöra effekten av övergången till IFRS har de studerade bolagen upprättat en "brygga" mellan noteringsåret och föregående år. Bryggan visar resultat- och balansräkning enligt tidigare redovisningsregler samt enligt IFRS för att på så sätt påvisa skillnaderna däremellan. Bryggan finns redovisad, ofta i form av en tabell, i företagets årsredovisningar vid noteringstidpunkten samt i prospektet. Dagon är dock ett undantag då de inte visar bryggan i prospektet eftersom de inte har upprättat någon retroaktiv tillämpning av IFRS. Till följd av det kunde inga jämförelser med 2005 års siffror göras för Dagon och utgångspunkten har därför varit årsredovisningen 2007. I den kunde det utläsas att redovisningen av förvaltningsfastigheter samt redovisningen av finansiella instrument var de två poster där störst förändringar påvisades. Förvaltningsfastigheterna värderades i både balans- och resultaträkningen till verkligt värde och i resultaträkningen återfinns de under posten orealiserade värdeförändringar. Till följd av det har fastigheter minskat med 16 miljoner kronor i balansräkningen medan orealiserade värdeförändringar på fastigheter i resultaträkningen har ökat med 170 miljoner kronor. Totalt ökade Dagens resultat efter skatt med nästan 143 miljoner kronor och balansomslutningen minskade med 16 miljoner kronor. (Dagon, 2007. Årsredovisning)

När det gäller Dunis balansräkning före och efter upprättandet av IFRS har den utökats betydligt och blivit mer detaljerad. Till exempel redovisas materiella tillgångar som en post enligt de svenska regelverken, medan Duni redovisar samma post med fyra underrubriker enligt IFRS. Det gäller generellt sett alla anläggnings- och omsättningstillgångar samt eget kapital och skulder. Enligt

bryggan för den första årsredovisningen enligt IFRS (2005-12-31) var effekterna att värdet på anläggningstillgångarna ökade med 135 miljoner kronor medan omsättningstillgångarna ökade med nio miljoner kronor. Eget kapital ökade med 167 miljoner kronor som en effekt av IFRS medan långfristiga skulder minskade med 48 miljoner kronor och kortfristiga skulder ökade med 27 miljoner kronor. I Dunis resultaträkning har det å andra sidan inte tillkommit några poster efter övergången till IFRS. Dock har övergången påverkat de olika resultaten i 2005 års resultaträkning. I den är övriga rörelsekostnader utmärkande med en minskning på 146 miljoner kronor, vilket leder till ett ökat årets resultat med sammanlagt 169 miljoner kronor. När det gäller Dunis resultat per aktie har det också ökat kraftigt till följd av IFRS och resultatet per aktie efter utspädning ökade med 27,80 kronor. (Duni, 2007. Prospekt)

Nedermans prospekt visar tydligt vilka redovisningseffekter som uppkommit till följd av implementeringen av IFRS och mer specifikt av standarderna IFRS 3 samt IAS 17, 19 och 39. I balansräkningen kan det utläsas att de immateriella tillgångarna har ökat betydligt vid övergången till IFRS och speciellt till följd av IFRS 3. En effekt av tillämpningen av IAS 17 är att de materiella tillgångarna ökade med cirka 7 miljoner kronor. Effekterna på bland annat de materiella och immateriella tillgångarna har lett till att anläggningstillgångarnas totala värde har ökat med ungefär 60 miljoner kronor. Kundfordringarna ökade till följd av IAS 39 och de totala tillgångarna har sammanlagt ökat med runt 59 miljoner kronor. På eget kapital- och skuldsidan har det skett en stor förändring i posten över balanserad vinst men även posterna kortfristiga och långfristiga skulder samt pensioner är poster som ändrats till följd av övergången till IFRS. Skillnaden på eget kapital blev nästan 50 miljoner kronor och skillnaden på de totala skulderna uppgick till 4 miljoner kronor. I Nedermans resultaträkning går det att utläsa att till följd av implementeringen av IFRS har årets resultat ökat med nästan 23 miljoner kronor. Resultatet per aktie efter utspädning har nästan dubblats från 2,22 kronor till 4,18 kronor. (Nederman, 2007. Prospekt)

4.8. Enkät-sammanställning

Vid sammanställning av enkätundersökningen framkom det att det främsta incitamentet till att bolag väljer att börsnoteras är ägarrelaterade motiv. Tre andra huvudsakliga anledningar är enligt respondenterna att få företaget rätt värderat, att underlätta förvärv av andra företag samt att höja företagsstatusen. Ett fåtal bolag anger även att andra incitament till en notering är att tillförsäkra kapital, att få likviditet i aktierna samt att göra företaget mer känt. 67 procent av de tillfrågade bolagen anser att deras redovisning har förändrats till följd av att de gick in på Börsen. Flertalet av bolagen anser att anledningen till att redovisningen förändrades var att IFRS implementerades. De nämner även att upplysningskraven i noterna har ökat.

Enligt 63 procent av de tillfrågade bolagen tog redovisningsanpassningen 1-6 månader att genomföra, 25 procent uppgav att det tog 7-13 månader och för 12 procent tog det 19-24 månader. 22 procent av bolagen ansåg att anpassningen var svårare än väntat, 22 procent att den var lättare och 56 procent att det var som väntat. Till följd av noteringen behövde 75 procent nyanställa på ekonomiavdelning och 55 procent menar att redovisningens trovärdighet har ökat. Resterande 45 procent ser inte att trovärdigheten har förändrats utan att den är densamma som innan.

Hälften av respondenterna gick över till IFRS i samband med noteringen, medan 38 procent tillämpade IFRS redan innan noteringen. Anledningen till övergången till IFRS var lagkravet att tillämpa IFRS. Bolagen menar att de största förändringarna till följd av övergången var att värderingen av bland annat anläggningstillgångar genomfördes på ett annat sätt samt att upplysningskraven i noterna utökades. Andra stora förändringar var att goodwill inte längre ska skrivas av samt att förvärvskalkylerna ska vara mer specificerade. Majoriteten av bolagen anser att det är flest nackdelar med IFRS. De tre senaste åren har omvälvande förändringar skett med IFRS-regelverket, vilket många börsbolag upplever har medfört flera nackdelar och praktiska problem. De främsta nackdelarna som bolagen belyser är att det vid övergången var både kostsamt och tidskrävande samt att det bröt upp ett fungerande system, det vill säga de svenska redovisningsreglerna. Några av bolagen menar även att IFRS innebär fler och mer omfattande upplysningskrav som inte är av intresse samt att vissa regler är onödigt komplicerade, inte särskilt flexibla samt att de inte är verklighetsförankrade.

Majoriteten av respondenterna menar att fördelarna med IFRS är att det är internationellt gångbart och att det därför blir lättare att referera till vid kontakt med utländska dotterbolag och deras revisorer när alla börsbolag använder sig av samma regelverk. 33 procent av de tillfrågade anser att revisorns granskning har blivit mer noggrann till följd av att de blev ett noterat bolag. 56 procent anser dock att granskningen är oförändrad mot tidigare och 11 procent har svårt att säga om granskningen har förändrats.

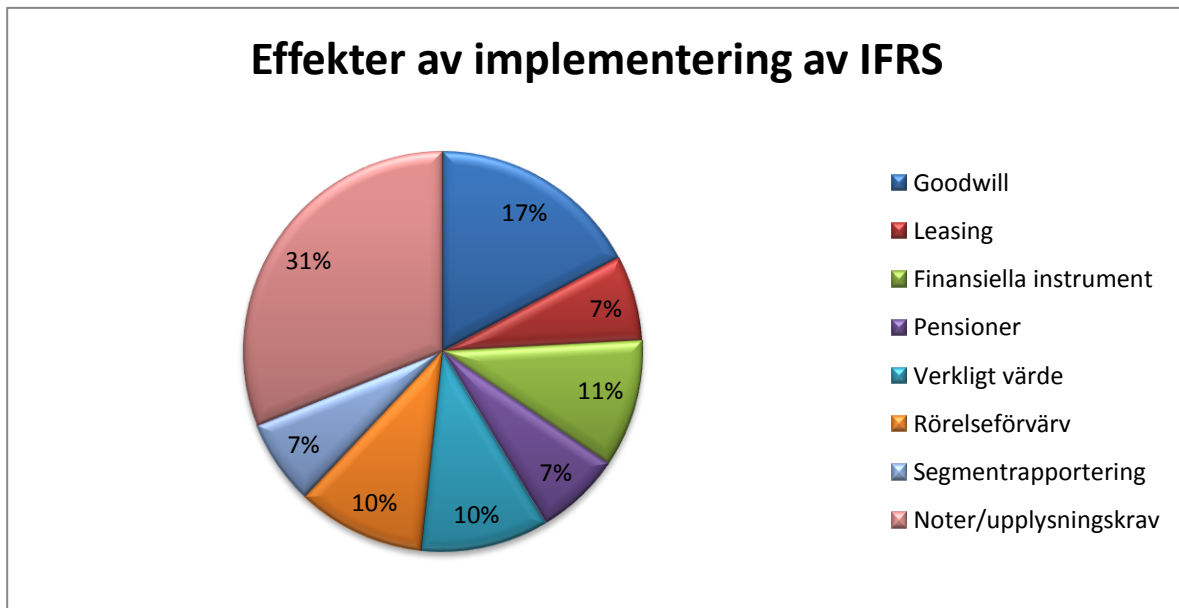
I de frågor som hade öppna svar har respondenterna haft följande åsikter. En respondent menar att grundtanken med IFRS, det vill säga jämförbarheten, inte går att genomföra i verkligheten. Personen menar vidare att IFRS i nuläget medför en del tolkningsproblem och att vissa regler medför flera olika möjligheter till olika tillämpning. Dessutom har inslaget av företagets bedömning fått ökad betydelse till följd av att många poster ska tas upp till marknadsvärdet eller det mest sannolika värdet. I Sverige och många andra länder har redovisningen traditionellt baserats på anskaffningsvärdet för de flesta poster. Anskaffningsvärdet ger i många avseenden ett missvisande värde om posten, men det är många gånger ett mer objektiva värde att basera beräkningar på. IFRS-regelverket har medfört att företag ska bokföra ett så aktuellt marknadsvärde som möjligt och sedan bifoga notupplysningar om

hur värdet har beräknats. Respondenten menar att det resulterar i en osäkerhet i vad som visas i resultaträkningen och balansräkningen, eftersom det blir svårare för läsaren att förstå det bolaget informerar om i noterna. Tanken med jämförbarheten med IFRS har därmed till viss del brustit, enligt respondenten, eftersom det många gånger går att påverka det värde bolaget visar i redovisningen. Det resulterar i att det blir svårt att göra jämförelser utan att lägga ner ett visst arbete på att få förståelse för de förutsättningar och antaganden respektive bolag har gjort i sina noter. Ett exempel på det är pensionsnoten. För att få klarhet i noten måste läsaren, enligt respondenten, vara insatt och en felbedömd pensionsskuld kan i värsta fall påverka bolagets vinster betydligt.

4.9. Sammanfattning

Sammanfattningsvis är företagens främsta incitament till börsnotering att få kapital, att skapa tillväxtpotentialer samt att underlätta förvärv av andra företag. Inför notering måste företagen upprätta ett prospekt som ska innehålla retroaktiva balans- och resultaträkningar samt påvisa skillnader mellan de olika redovisningssystemen. En stor skillnad som uppmärksammas är att företagen efter notering ska upprätta kvartalsrapporter enligt Börsens krav. Kvartalsrapporterna kan leda till ett kortsiktigt tänkande som ledningen försöker motarbeta. Den största skillnaden är dock implementeringen av IFRS som många av företagen anser vara ett mer komplext regelverk jämfört med de svenska redovisningsreglerna. Till följd av IFRS har det framkommit att balansräkningen har blivit mer detaljerad samt att vissa poster har ändrats. De mest förekommande förändringarna som framkommit ur enkäten och intervjuer visas i diagrammet nedan. Den största förändringen är upplysningskraven, vilket nämnts av 31 procent av företagen. Det har medfört att noterna har blivit både mer omfattande och mer detaljerade. 17 procent anser att goodwill har medfört effekter på redovisningen, då goodwillavskrivning inte är tillåten. En annan effekt är att anläggningstillgångar kan omvärderas till verkligt värde första gången IFRS tillämpas. Andra stora förändringar är redovisning av finansiella instrument, förmånsbestämda pensioner, segmentrapportering, rörelseförvärv samt leasing. Fördelarna som företagen ser med IFRS är att det är lättare att göra jämförelser då det är internationellt gångbart samt att det sätter en kvalitetsstämpel på redovisningen. Nackdelarna är att IFRS är kostsamt och tidskrävande samt att det är komplext och teoretiskt.

Diagram 1. Effekter av implementering av IFRS

5. Analys

I analysen diskuteras studiens teori tillsammans med empirin. Inledningsvis diskuteras Börsens noteringskrav samt agentproblematiken. Vidare kommer redovisningseffekterna till följd av implementering av IFRS samt rapporteringskrav att analyseras.

5.1. Börsnoteringens påverkan på den löpande redovisningen

5.1.1. Börsens krav och effekter

Upprättandet av kvartalsrapporter är en av de största redovisningseffekterna till följd av de krav som ställs på börsbolag av Stockholmsbörsen. Det är en effekt som många av respondenterna påpekat ger ett stort merarbete. Det är mycket information som företagen måste ta fram och sedan bearbeta och presentera på ett positivt sätt. Att hämta in information från exempelvis dotterbolag kan upplevas som tidskrävande och skapar merarbete för alla delaktiga i koncernen. Till skillnad från före notering måste företagen efter notering genomföra processen fyra gånger om året vilket blir betydligt mer tidskrävande. Dessutom ska en av kvartalsrapporterna, utöver årsredovisningen, revideras vilket kan medföra ytterligare merarbete för bolagen. Merarbetet kan exempelvis bero på att de finansiella rapporterna måste genomarbetas noggrannare av bolaget innan det lämnas för revision. Revisionen i sig kan resultera i att bolaget behöver komplettera de finansiella rapporterna, vilket kräver ytterligare arbete från företags sida. Merarbetet kan tänkas leda till högre kostnader för företagen då rapporteringen blir mer tidskrävande. Dessutom är det vanligt att de behöver göra nyanställningar på ekonomiavdelningen till följd av merarbetet och så var fallet för 75 procent av företagen i studien. Det visar tydligt på att börsnoterade företag får mer administrativt arbete som ofta kräver mer personal. Det utökade administrativa arbetet kan dels bero på, som tidigare nämnt, Börsens krav i form av kvartalsrapporter och dels det komplexa arbetet med IFRS. Det kan ses som en tydlig följd effekt av en notering då det ofta krävs ytterligare personal för att klara av de nya kraven.

Kvartalsrapporterna kan även ses som något positivt då både allmänheten och själva företaget löpande får information om företags resultat. Dessutom underlättar de inför den slutliga årsredovisningen då mycket information redan finns på plats. Genom den löpande informationen kan investerare lättare få en uppfattning om företags framtidsplaner och en förklaring till resultatet kan fås. Kvartalsrapporterna underlättar dessutom för aktieägarna att följa med i aktiekursens fluktuationer, då de löpande får trovärdig information direkt från företaget. Då en av kvartalsrapporterna ska revideras får företagen ett utlåtande på om de behöver komplettera med något och på så sätt kan eventuella oklarheter redas ut direkt istället för att ansamlas till revisionen av årsredovisningen. Det bidrar till att arbetsbelastningen blir mer jämn över året. Revisionen av

kvartalsrapporten skulle kunna leda till att företagens finansiella rapporter kan anses mer trovärdiga. Utifrån studien har det framkommit att flertalet av respondenterna anser att kvaliteten och trovärdigheten i de finansiella rapporterna har ökat till följd av noteringen. Det skulle kunna ha flera olika anledningar, så som att kvartalsrapporter kommer ut löpande, att en av dem revideras och att alla kvartalsrapporter analyseras av investerare och andra intressenter. Andra anledningar kan vara att all kurspåverkande information måste offentliggöras och dessutom ger en notering på Stockholmsbörsen i sig självt en kvalitetsstämpel, då det är en effektiv marknad med höga krav.

Ett problem som kan uppstå till följd av upprättande av kvartalsrapporter är att det kan finnas konflikterande intressen mellan ägare och ledning. Företagen vill varje kvartal redovisa positiva resultat i kvartalsrapporterna vilket skulle kunna leda till att ledningen inte tar på sig kostnader som kortsiktigt kan leda till ett negativt resultat trots att det på lång sikt kan vara positivt för företagen. Det kan bero på att företagen är rädda för att förlora ägare och därmed förlora kapital. Företagen investerar inte optimalt utan tar istället på sig mindre kostnader för att lösa eventuella problem just nu, trots att långsiktiga investeringar kan vara mer gynnsamma för företagen i längden. Om företagen ändå gör en långsiktig investering som är kostsam och dessutom förklarar det väl i noterna kan investerare ändå backa då de blir rädda för att förlora pengar. Effekten av att gå in på Börsen skulle kunna bli just kortsiktigt tänkande då företagen hela tiden vill redovisa positiva resultat för att hålla en god stämning hos aktieägarna. Det skulle kunna ses som ett stort problem och kan skada företagen i längden. Respondenterna i studien menar att problematiken kan förekomma och ämnar motarbeta det genom att ledningen försöker blicka framåt och försöker få alla intressenter till att arbeta mot gemensamma intressen och mål.

En annan effekt av Börsens krav är att börsbolagen måste offentliggöra en bokslutskommuniké innan årsredovisningen, vilken ska innehålla all kurspåverkande information då sådan information inte får förekomma i årsredovisningen. Bokslutskommunikén kan, i väntan på årsredovisningen, tänkas tillgodose investerarnas behov av information om företaget och dess resultat. Ytterligare ett krav som Börsen ställer inför en notering är att det aktuella bolaget måste upprätta minst tre års historiska redovisningshandlingar. Det skulle kunna underlätta för investerare då de lättare kan skapa sig en bild av företaget och få en uppfattning om de har en framgångsrik affärsidé samt hur företagets verksamhet drivs. Investeraren skulle kunna utläsa mycket information utifrån redovisningen om exempelvis gjorda investeringar och nedlagda kostnader. Utifrån det kan läsaren skapa sig en bild av företagets beteende i hur de tänker kring en investering och vad kostnaderna kan härledas till. Om det kravet inte hade funnits hade konsekvenserna eventuellt kunnat bli att investerare inte hade varit beredda att investera, då de inte skulle ha haft lika mycket information om företagets bakgrund och därför inte samma möjlighet att analysera och skapa en

helhetsuppfattning om bolaget. En annan aspekt är att Börsen behöver informationen för att veta att företaget de låter noteras är seriöst och för att de ska kunna upprätthålla en fungerande och effektiv marknadsplats.

5.1.2. Effekter av implementering av IFRS

Implementeringen av IFRS, vilket krävs i noterade bolags koncernredovisning samt i stora drag för moderbolag och frivilligt för dotterbolag, har fått både positiva och negativa effekter i de studerade företagen. Dessutom har det framkommit att implementeringen av IFRS är den största effekten på den löpande redovisningen vid en notering. De flesta av företagen i vår studie övergick till IFRS vid noteringen medan en del bolag redan sedan tidigare tillämpade IFRS. Nedan analyseras de effekter av IFRS, vilka framkommit ur studien.

5.1.2.1. Första gången IFRS tillämpas

I de fall IFRS ska implementeras inför en notering, ska finansiella rapporter upprättas med en retroaktiv tillämpning av IFRS. IFRS-anpassningen kan vara mycket tidskrävande och utgör den största delen av noteringsprocessen i de studerade företagen. Även revisorerna ansåg att redovisningsanpassningen var en stor del av förberedelserna inför noteringen. Det visar på vilken stor del just redovisningen utgör i samband med en börsnotering. Speciellt merarbetet med implementeringen av IFRS visar på att redovisningsreglerna för onoterade och noterade bolag skiljer sig åt. Det gäller oavsett om bolagen följer IFRS fullt ut, eller endast följer det i stora drag till följd av undantagsregler i RFR 2. Då IFRS måste tillämpas två år retroaktivt använde merparten av företagen en brygga för att tydliggöra vilka effekter som IFRS medförde på redovisningen. Ur studien av årsredovisningar och prospekt framkom det att bryggan visar hur stora effekterna faktiskt kan bli som en följd av exempelvis andra värderingsmetoder. Det visas tydligt i exempelvis Dunis fall då deras anläggningstillgångar ökade med 135 miljoner kronor år 2005, vilket troligtvis beror på en omvärdering till verkligt värde. Bryggan visar verkligen tydligt på effekterna och gör det lätt och överskådligt att skapa en uppfattning om skillnaderna, vilka ofta visas i numerisk form. I många företag har implementeringen av IFRS fått stora numeriska effekter i de finansiella rapporterna, kanske främst till följd av omvärderingar och omklassificeringar.

Syftet med att implementera IFRS är att det ska finnas en möjlighet att jämföra olika företags finansiella rapporter över landsgränserna. Dock kan jämförbarheten påverkas negativt, då många beräkningar grundas på bedömningar och antaganden. Exempelvis kan företagen bedöma hur deras tillgångar och skulder ska klassificeras och därmed påverka resultatet. Bli utfallet bra ett år kanske företagen fortsätter att klassificera på samma sätt medan om det går dåligt kanske de testat ett

annat klassificeringsätt. Olika bedömningar kan leda till att jämförelser från år till år i det egna företaget försvåras. Går det inte att göra jämförelser i det egna företaget, hur ska då jämförelser mellan olika företag kunna göras? En annan förändring som tydligt går att utläsa i de finansiella rapporterna och som framkommit i studien är effekten av värdering till verkligt värde. Enligt IFRS kan alla materiella och immateriella tillgångar samt förvaltningsfastigheter omvärderas till verkligt värde första gången som IFRS tillämpas. Det medför att balansomslutningen påverkas och företagen kan därmed välja vad som är mest fördelaktigt för dem. Eftersom beräkningarna av verkligt värde bygger på bedömningar finns risken att företagen kan "blåsa upp" sina tillgångar. Det största problemet med värdering till verkligt värde efter det första redovisningstillfället är de fluktuationer det kan medföra på resultatet. Exempelvis blev det en drastisk förändring av Dagens resultat 2007 till följd av de orealiserade vinster på fastighetsbeståndet, vilka uppstod till följd av verkligt värde-redovisningen. Tanken med verkligt värde-redovisning var att företagen skulle få ett rättvisande resultat i varje period. Det kan diskuteras om det verkligen ger ett rättvisande resultat då företagen som tillämpar IFRS frångår försiktighetsprincipen genom att de tar in orealiserade vinster och förluster i redovisningen. Resultatet blir mer otydligt då vinsterna och förlusterna inte är några kassaflöden. Det kan medföra problem gentemot aktieägarna då resultatet visar på en ökning trots att det till viss del består av orealiserade vinster och därmed inte kan resultera i en motsvarande aktieutdelning. Syftet med IFRS är bland annat jämförbarhet vilket kan ifrågasättas när det används olika klassificeringsätt och bedömningar. Det skulle därmed kunna bli motsägelsefullt att IFRS används i många olika länder i jämförande syfte.

Dock är just jämförbarheten med IFRS den främsta fördelen som företagen i vår studie har påpekat. Det kan tänkas att antalet utländska investerare på Stockholmsbörsen har ökat till följd av IFRS och en ökad jämförbarhet, men enligt några av respondenterna är det inte fallet. En anledning kan vara att Stockholmsbörsen är för liten för att locka utländska investerare. Av den anledningen kan det anses mindre lämpligt för svenska noterade bolag att övergå till IFRS, speciellt då det är ett mer komplext regelverk. Dock finns fördelen att företagen kan göra jämförelser med internationella företag (benchmarking) samt att det går att "strama upp" den egna verksamheten. Med det senare menas att koncernen kan ställa som krav på dotterbolagen att alla ska tillämpa IFRS och på så sätt underlätta koncernredovisningen. Tidigare kunde det eventuellt vara ett problem vid sammanställningen av koncernredovisningen om dotterbolag runt om i världen redovisade utifrån olika nationella redovisningsstandarder. IFRS har även gjort det möjligt för moderbolaget att få fram mer information från dotterbolagen då de kan hänvisa till IFRS:s upplysningskrav. Det går därför tydligt att se fördelarna utifrån koncernen och moderbolagets perspektiv medan det för dotterbolagen kanske mest innebär ett merarbete utan att några större fördelar med IFRS upplevs.

5.1.2.2. Effekter på den löpande redovisningen

5.1.2.2.1. Rörelseförvärv

De största effekterna av standarden om rörelseförvärv är dels att ett eventuellt minoritetsintresse redovisas annorlunda och dels att kraven höjs för identifiering av tillgångar och skulder. Minoritetsandelarna redovisas enligt IFRS antingen till redovisat värde eller till verkligt värde medan de enligt de svenska reglerna tas upp till redovisat värde. Företagen kan med andra ord välja att använda den metod som är mest fördelaktig. Frågan är om förvärvaren vill att minoritetsandelarna ska vara värda så mycket eller så lite som möjligt? Det kan tänkas att förvärvaren vill att minoritetsandelen ska vara värd så lite som möjligt för att koncernen på så sätt ska kunna få ut mer av vinsten. Å andra sidan, om moderföretaget går med förlust, kan det vara en fördel att minoritetsandelen är högt värderad då minoritetsägarna måste hjälpa till att bära förlusten. Dock är det inte tillåtet att byta värderingsprincip från år till år för att optimera nyttan. De ökade kraven för identifiering av tillgångar och skulder skulle eventuellt kunna medföra att goodwillposten minskar. Det kan kanske bero på att företagen inte längre kan använda goodwill som en stor restpost där "allt möjligt" kan tas upp, utan en del av goodwillposten måste identifieras som tillgångar eller skulder. Det ökade kravet på identifiering kan även leda till ett merarbete, då rörelseförvärvet måste specificeras mer än vid tillämpning av de svenska reglerna.

5.1.2.2.2. Goodwill

En tydlig redovisningsförändring som framkommit av studien är just goodwill och hur det ska hanteras. Skillnaden beror på att det enligt svenska regler är tillåtet att skriva av goodwill, medan IFRS endast tillåter nedskrivning. Dessutom kräver IFRS att företaget delar upp goodwillposten på mindre kassagenererande enheter. Det innebär att posten blir mer detaljerad och det kan dessutom innebära ett merarbete för företagen att avgöra vilken goodwill som hör till vilken enhet. Då tidigare goodwillavskrivningar ska återläggas, bidrar det till att goodwillposten i balansräkningen ökar. Utifrån studien som genomförts har det framkommit att 17 procent av respondenterna anser att ökningen av goodwill var en effekt av implementering av IFRS och skillnaden uppgår till stora belopp i de studerade företagens årsredovisningar. Att utföra nedskrivningstest för goodwill och skriva ner när behov föreligger, kan anses ge en mer rättvisande bild av goodwillposten i varje period än kontinuerliga avskrivningar. Det kan bero på att nedskrivning endast sker när behov verkligen föreligger och kan därför bidra till en mer rättvisande och korrekt bild av företagets tillgångar än att kontinuerligt göra avskrivningar som inte speglar verkligheten. Dock medför IFRS-reglerna att nedskrivningarna kan bli oregelbundna både till belopp och till tillfälle. Det medför att resultatet kan fluktuera drastiskt och det kan då diskuteras om det verkligen ger en rättvisande bild av företagets

resultat. Den rättvisande bilden kan även ifrågasättas då det kan vara svårt att bestämma värdet på goodwill och hur mycket som egentligen borde skrivas ner och särskilt då goodwill är en restpost.

5.1.2.2.3. Rörelsesegment

En annan effekt av implementeringen av IFRS är att rapportering av rörelsesegment kan öka på grund av skillnaden i definition mellan IFRS och de svenska regelverken. IFRS:s definition medför att företagen troligen måste lämna upplysningar om fler segment och då informationen blir mer detaljrik är noten i årsredovisningen betydligt större. Syftet med upplysningarna är att de kan vara till stor hjälp vid användandet av de finansiella rapporterna. De upplysningar som lämnas kan skiljas åt mellan de svenska reglerna och IFRS och då upplysningarna enligt IFRS ökar, ökar även transparensen. Det medför att granskningen av segmentrapporteringen ökar, vilket skulle kunna leda till större noggrannhet i rapporteringen och därmed en högre kvalitet. För läsaren innebär det att bilden av rörelsesegmenten blir tydligare, medan det för företagen skulle kunna innebära ett stort merarbete. Samtidigt kan segmentrapporteringen underlätta för företagets interna kontroll då de får en bild av hur bra de olika enheterna går ekonomiskt.

5.1.2.2.4. Finansiella instrument

Problematiken kring finansiella instrument är en annan stor effekt av IFRS då de ska värderas till verkligt värde och värdeförändringar ska tas över resultatet, vilket medför att fluktuationer uppkommer. Redovisningen av finansiella instrument upplevs av de flesta respondenter som mycket svårt och som ett av huvudproblemen med IFRS. Dels kan det bero på svårigheter att klassificera och värdera det finansiella instrumentet och dels på att det kan finnas svårigheter i att förklara det fluktuerande resultatet för aktieägarna. Fluktuationerna kan medföra att resultatet blir mycket högre eller lägre än vad som överensstämmer med företagets kassaflöden. För en icke insatt aktieägare kan det upplevas som oförståeligt när rapporterna visar ett högt resultat medan utdelningen i relation till resultatet inte blir lika hög. Det kan därför ses som onödigt, komplext och förvirrande att ta med realiserade vinster och förluster i de finansiella rapporterna då de inte ger en bättre bild av företagets egentliga resultat utan endast av det "fiktiva" resultatet. Dessutom påpekade en del av respondenterna att det krävs omfattande dokumentation och att upplysningarna har ökat markant. Det kräver ett stort merarbete då upplysningarnas omfattning ökar och samtidigt krävs det en viss kompetens av företaget att förklara noten, vilket antagligen är både tidskrävande och arbetsamt då standarden är väldigt komplex. Då det enligt de svenska redovisningsreglerna är frivilligt att ta upp finansiella instrument i balansräkningen blir det en direkt skillnad vid implementering av IFRS, då de finansiella instrumenten måste tas upp, vilket påverkar balansomslutningen. Till exempel har TAT:s redovisning påverkats radikalt sedan de började redovisa finansiella instrument. Till följd av deras

många transaktioner i utländsk valuta, använder de sig av terminskontrakt som en valutasäkring. Det medför att deras resultat fluktuerar från period till period. Fluktuationen leder till att det blir svårare för investerare att analysera företaget och allmänt svårt att få ett grepp om resultatet. Det gör det också svårare att göra trovärdiga jämförelser mellan företag vilket också strider mot IFRS:s tanke om att det ska underlätta jämförbarheten.

5.1.2.2.5. Ersättning till anställda efter avslutad anställning

Ersättning till anställda efter avslutad anställning, och då främst pensioner i form av förmånsbestämda planer, är ytterligare en stor effekt till följd av implementeringen av IFRS och har påverkat flertalet av företagen i studien efter noteringen. Standarden ger upphov till ett stort merarbete då det krävs omfattande aktuariella beräkningar för att räkna ut den förmånsbestämda pensionen. Trots att de flesta respondenter uppfattar IAS 19 som en stor effekt av implementeringen av IFRS, är det i princip inga skillnader mellan den standarden och de svenska redovisningsreglerna (RR 29). En förklaring till det kan vara att de onoterade företagen i större utsträckning använder avgiftsbestämda pensioner, medan det är vanligare bland noterade bolag att använda förmånsbestämda pensioner. Det kan vara därför som bolagen upplever en stor förändring då skillnaden i arbetsbelastning mellan avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensioner är stor. Dessutom kan det, allt annat lika, vara stor skillnad på storleken på pensionsskulden mellan olika företag på grund av olika aktuariella antaganden. Med tanke på att diskonteringsräntan kan beräknas på olika sätt kan den totala pensionsskulden bli olika mellan olika företag. Även andra aktuariella antaganden kan bidra till att pensionen beräknas olika inom olika företag. Exempelvis kan livslängd och förväntad avgångslön antas olika vilket bidrar till skillnader. Eftersom pensionsskulden har en lång löptid kan det i det långa loppet ge väldigt stora skillnader mellan olika företag och återigen blir jämförbarheten svår. Vid redovisning av förmånsbestämda pensioner krävs även mer dokumentation än vid avgiftsbestämda pensioner. Även det leder till ett merarbete för företagen då de måste beskriva och förklara alla aktuariella antaganden såsom diskonteringsräntan. En respondent menar dock att även om noten är omfattande innehåller den mycket intressant information vilket kan bero på att det finns ett allmänt intresse för förmånsbestämda pensioner.

5.1.2.2.6. Leasing

Den sista IFRS-effekten som framkommit ur studien är problematiken kring leasing. Enligt BFNAR 2000:4 kan alla leasingavtal redovisas som operationella leasingavtal i juridisk person medan RR 6:99 kräver att koncerner även redovisar finansiella leasingavtal. Alla företag som tillämpar IFRS måste klassificera leasingavtalen som finansiella och operationella. Det är en effekt som några respondenter har uppmärksammat efter implementeringen av IFRS. I Nedermans prospekt går det

exempelvis att se hur IAS 17 fått effekter både på resultatet och balansomslutningen. Det kan ses som en stor förenkling för onoterade bolag att bara redovisa operationella leasingavtal då de undgår klassificeringsfrågor och bedömningar angående vem som ska ta upp tillgången i sin balansräkning. Det medför att förändringen blir stor när bolag noteras och de måste börja redovisa de finansiella leasingavtalen. Vid finansiella leasingavtal ska leasingobjektet tas upp som en tillgång hos leasetagaren och ska därmed skrivas av. Det har både för- och nackdelar och den främsta fördelen är att skatten kan minskas genom att avskrivningar leder till ett lägre resultat. Nackdelen är dock att tillgången tas med i balansräkningen, vilket påverkar vissa nyckeltal negativt, däribland soliditeten och räntabilitet på totalt kapital. Operationella leasingavtal har fördelen att tillgången inte tas upp i balansräkningen och därmed inte påverkar nyckeltalen negativt. Det skulle kunna ses som en anledning till att företagen kanske hellre vill klassificera avtalet som operationellt, vilket inte är lika lätt enligt IFRS i jämförelse med svenska redovisningsregler. Det kan därmed få stora effekter på de finansiella rapporterna. Dessutom är redovisningen av finansiella leasingavtal mer omfattande och tidskrävande då tillgången får effekt på flera ställen i både balans- och resultaträkningen. Det kan tänkas vara därför som respondenterna upplever IAS 17 som en stor förändring vid implementeringen av IFRS.

5.1.2.3. Övriga IFRS-effekter

Implementering av IFRS får flertalet stora konsekvenser på den löpande redovisningen, vilket kan upplevas som både positivt och negativt. IFRS medför i många hänseenden ett stort merarbete med de finansiella rapporterna. Ett av syftena med IFRS är att det ska öka jämförbarheten, dock har det framkommit att den ibland kan ifrågasättas. Trots det anser många av respondenterna att trovärdigheten och kvaliteten på företagets finansiella rapporter ökade till följd av börsnoteringen. Dessutom är IFRS ett komplext och tidskrävande regelverk och företagen måste kontinuerligt hålla sig uppdaterade då det löpande utges nya regler och standarder. Ett stort problem kring att ständigt hålla sig uppdaterad med nya regelverk är att det kontinuerligt leder till nya arbetssätt för företaget vilket återigen leder till merarbete. Har företaget arbetat in en rutin kan det kännas krävande att ständigt förändra arbetssättet. Vid jämförelse med de svenska regelverken sker uppdateringarna av IFRS mer frekvent. Det kan tänkas bero på att IFRS är ett nytt regelverk som löpande behöver utvecklas och förbättras.

5.1.3. Rapporteringskrav

Rapporteringskraven ökar vid en notering dels till följd av Börsens krav att upprätta kvartalsrapporter och dels till följd av IFRS upplysningskrav. Vad gäller kvartalsrapporter ska företagen, som nämnt ovan, efter notering upprätta finansiella rapporter fyra gånger om året vilket leder till ett stort

merarbete. 31 procent av respondenterna har uppgett att upplysningskraven ökade till följd av noteringen och implementeringen av IFRS, vilket medför att det är den vanligast förekommande förändringen i den genomförda studien. Som en effekt av de ökade upplysningskraven, ökar även noternas omfattning och dessutom blir de finansiella rapporterna mer specificerade. Det underlättar för intressenterna som lättare kan skapa sig en bild av företaget och få mer inblick i de olika posterna. Dessutom blir det lättare att se mer specifikt var förändringar har uppkommit. Dock kan detaljerad information även försvåra överblicken och göra det mer komplicerat för mindre insatta läsare. Flera av respondenterna anser att det har blivit ett stort merarbete till följd av IFRS och flertalet anser att mycket av den information som ska återges är överflödigt. Vissa noter kan verkligen uppfattas som överflödiga då de egentligen inte innehåller annan information än en upplysning om att posten inte existerar i företaget, men att standarden är rätt uppfattad. En av respondenterna menar till och med att viss information kräver, trots detaljrikedomen, att läsaren är väldigt insatt i ämnet för att kunna ta till sig och förstå informationen i noten. Det kan anses omotiverat att företagen måste lägga ner ett stort merarbete på informationen i noterna om alla läsarna ändå inte kan tolka informationen på rätt sätt. Då de ökade rapporteringskraven kan tänkas ha bidragit till en mer komplicerad och omfattande redovisning kan det leda till att företagen förlorar överblicken av de finansiella rapporterna. För att hantera det har flera av respondenterna i studien bland annat infört nya redovisningssystem i samband med noteringen. Det kan anses klokt att företagen investerar i nya system då nyttan av det i längden överväger kostnaden. Har de ett bra system kan det eventuellt bidra till minskad arbetstid då materialet är sammanställt och därmed underlättar inför upprättandet av de finansiella rapporterna. Dessutom borde kostnaderna minska då arbetstiden och därmed personalkostnaderna minskar.

En följd effekt till en mer komplicerad och utökad redovisning, vilken flera av respondenterna påpekat, är att revisionen har blivit mer noggrann och mer kostsam efter en notering. En anledning till att revisionen har ändrats kan tänkas vara att de ökade rapporteringskraven som ställs på noterade bolag vilket leder till att noterna och de finansiella rapporterna blir mer omfattande. En annan anledning kan vara att IFRS är ett mer komplext regelverk och därför kräver en mer noggrann granskning. Det kan därmed anses rimligt att kraven på granskningen blir högre. Revisorn har ett mer komplext regelverk att granska utifrån samt att de även måste granska företagens bedömningar och antaganden för att se om de är rimliga för att uppfylla IFRS jämförbarhetssyfte. Då det är mer att granska vid varje tillfälle samt att även en kvartalsrapport ska revideras medför det att det blir mer tidskrävande vilket bidrar till att kostnaderna blir högre. En annan anledning till att kostnaderna ökar är att börsföretagen ofta anlitar en börsrevisor, vilket är mer kostsamt än att anlita en "vanlig" revisor.

6. Slutsats

I det avslutande kapitlet besvaras problemformuleringen genom de slutsatser som framkommit ur studien.

Vår problemformulering var: *Hur påverkas den löpande redovisningen av att ett företag börsnoteras och vilka effekter medför det?* Av enkätundersökningen har det framkommit att 67 procent av de tillfrågade företagen upplevde betydande effekter på redovisningen till följd av börsnoteringen. Ur redovisningsförändringarna som uppkommer vid en börsnotering har studien kunnat påvisa ett antal huvudeffekter som påverkar den löpande redovisningen.

En huvudeffekt är de krav som Börsen ställer på företag vid en notering och studien visar att det krav som främst påverkar den löpande redovisningen är kravet att upprätta kvartalsrapporter samt bokslutskommuniké. Företagen i studien upplever att kvartalsrapporterna kräver mycket tid, men samtidigt är det positivt då det underlättar upprättandet av årsredovisningen.

Implementering av IFRS är en annan huvudeffekt och studien visar att de främsta effekterna på redovisningen uppkommer till följd av reglerna angående finansiella instrument, goodwill, pensioner, värdering till verkligt värde, rörelseförvärv, segmentrapportering samt leasing. Problemen med standarden angående finansiella instrument är dels de ökade upplysningskraven och dels värderingen till verkligt värde, vilken kan ge upphov till stora fluktuationer i resultatet utan att motsvara ett kassaflöde. Goodwill är den post med vanligast förekommande effekter då ingen avskrivning är tillåten samt att goodwillposten måste delas upp på olika kassagenererande enheter. De företag som hade förmånsbestämda pensioner, upplevde att standarden om pensioner skapade ett merarbete till följd av de aktuariella antaganden och beräkningar som krävs samt de omfattande upplysningskraven. Omvärderingen till verkligt värde på materiella och immateriella tillgångar samt förvaltningsfastigheter, vilken får tillämpas vid implementering av IFRS, är en annan effekt. Precis som verkligt värde-värderingen av finansiella instrument kan omvärderingen skapa stora förändringar i de finansiella rapporterna utan att det motsvaras av ett kassaflöde. Vid rörelseförvärv är de största effekterna en annan redovisning av minoritetsintresse samt ökade krav vid identifieringen av tillgångar och skulder. Segmentrapportering utifrån IFRS medför ökad rapportering av segment samt en ökad transparens. Den sista stora faktorn som framkommit ur studien är effekten av redovisning av leasing. Studien har visat att en följd av IFRS är att fler leasingavtal klassificeras som finansiella leasingavtal och skapar därmed effekter på balans- och resultaträkning. Flertalet av respondenterna i studien anser att jämförbarheten med IFRS är den främsta fördelen

med regelverket. Dock brister den i många avseenden då IFRS i många fall bygger på bedömningar och antaganden.

En annan huvudeffekt av en börsnotering är ökade rapporteringskrav. Flertalet av företagen upplever ett stort merarbete med de finansiella rapporterna till följd av dels IFRS omfattande upplysningskrav och dels Börsens krav att upprätta kvartalsrapporter. Ur studien har det framkommit att många företag anser att mycket av informationen i noterna är irrelevant och i vissa fall ses den även som för komplicerad.

Slutligen visade studien att agentteorin får effekt på redovisningen i samband med en notering. Det beror främst på Börsens krav att upprätta kvartalsrapporter samt att företagen har en press att uppvisa positiva resultat. Det gäller särskilt vid notering då bolag är i extra stort behov av kapital. Pressen både vid notering och fortlöpande leder till ett kortsiktigt tänkande då företagen vill visa "bra resultat" just nu och bortprioriterar långsiktigt tänkande. Kortsiktighet kan därmed skada företagets välfärd på lång sikt.

Ur de fyra huvudeffekterna har det även framkommit ett antal följd effekter. De främsta följd effekterna som påvisats i studien är nyanställningar på ekonomiavdelningen, ökad revision och revisionskostnader samt byte av redovisningssystem. Samtliga följd effekter har uppkommit till följd av ökade rapporteringskrav samt en mer komplicerad och omfattande redovisning, vilket noterade bolag ställs inför.

Sammanfattningsvis har det ur studien framkommit att de faktorer som påverkar den löpande redovisningen vid en börsnotering är främst effekter av implementering av IFRS, som ger effekter på balans- och resultaträkning. Andra faktorer som framkommit ur studien är ökade rapporteringskrav, effekter till följd av Börsens krav samt kortsiktighetsproblematiken. De ökade kraven leder till att bolagens finansiella rapporter får en ökad trovärdighet och en högre kvalitet.

7. Källförteckning

Litteratur

Asgharian, H, Nordén, L, 2007 *Räntebärande instrument värdering och riskhantering*, Studentlitteratur.

Bryman, A; Bell, E (2005): *Företagsekonomiska forskningsmetoder*. Upplaga 1:1. Liber Ekonomi, Ljubljana.

Denscombe, M (2000): *Forskningshandboken - för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Studentlitteratur, Lund.

Eljertsson, G (1996): *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*. Studentlitteratur, Lund.

Grundvall, B; Melin Jakobsson, A; Thorell, P (2008): *Vägvisare till Börsen*. (Ernst & Youngs skriftserie) Upplaga 4. Lidköping, Strokirk-Landströms AB

Hatch, M. J (2002): *Organisationsteori Moderna, symboliska och postmoderna perspektiv*. Utgiven av: Oxford University Press. Oxford, UK. Studentlitteratur.

Holme, I M; Krohn Solvang, B (1997): *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Andra upplagan. Studentlitteratur, Lund.

Kärreman, M (1999): *Styrelseledamöters mandat – ansats till en teori om styrelsearbete i börsnoterade företag*. KFS AB Lund

Lundahl, U; Skärvad, P-H (2009): *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Tredje upplagan. Studentlitteratur, Malmö

Marton, J; Falkman, P; Lumsden, Marie; Pettersson, A-K; Rimmel, G (2008) *IFRS – i teori och praktik*. Upplaga 1:1 Bonnier, Sundbyberg.

Ruuska, J (2008): *Den Nordiska Börsen*. I af Sandeberg, C; Sevenius, R; *Börsrätt*. Upplaga 2:1. Studentlitteratur, Polen.

Örtengren, T (2008): *Börsintroduktion på OMX Nordiska Börsen i Stockholm*. I af Sandeberg, C; Sevenius, R; *Börsrätt*. Upplaga 2:1. Studentlitteratur, Polen.

Dokument

Dagon, Prospekt (2007): *Registreringsdokument Dagon*.

Dagon, Årsredovisning (2007): *Årsredovisning 2007*.

Duni Prospekt (2007): *Inbjudan till förvärv av aktier i Duni AB*.

Nederman, Prospekt (2007): *Invitation to acquire shares in Nederman Holding AB (publ)*.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers (2008): *Segmentrapportering enligt IFRS 8 – En praktisk vägledning*. PricewaterhouseCoopers i Sverige AB

http://www.pwc.com/sv_SE/se/publikationer/assets/segment_ifrs8.pdf

Hämtad: 2010-05-30

Regelverk

BFNAR 2000:2 Tillämpning av Redovisningsrådets rekommendationer och uttalanden, FAR Förlag AB (2007): *Samlingsvolymen 2007 Del 1*. FAR Förlag, Avesta

FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 1 Utformning av finansiella rapporter, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 17 Leasingavtal, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 19 Ersättning till anställda, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 36 Nedskrivningar, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 38 Immateriella tillgångar, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS 40 Förvaltningsfastigheter, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IAS-förordningen (1606/2002/EG), FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IFRS, Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IFRS 1 Första gången IFRS tillämpas, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IFRS 3 Rörelseförvärv, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

IFRS 8 Rörelsesegment, FAR SRS Förlag AB (2010): *IFRS-volymen 2010*. Far SRS Förlag, Stockholm

Lag (1991:980) om handel med finansiella instrument

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1991:980>

Hämtad: 2010-05-30

NASDAQ OMX Stockholm (2010): *Regelverk för emittenter*

http://www.NASDAQomx.com/digitalAssets/65/65953_NASDAQ_omx_stockholms_regelverk_for_emittenter_2010_01_11.pdf

Hämtad: 2010-05-30

RR 1:00 Koncernredovisning, FAR Förlag AB (2007): *Samlingsvolymen 2007 Del 1*. FAR Förlag, Avesta

RR 15 Immateriella tillgångar, FAR Förlag AB (2007): *Samlingsvolymen 2007 Del 1*. FAR Förlag, Avesta

RR 25 Rapportering för segment – rörelsegränar och geografiska områden, FAR Förlag AB (2007): *Samlingsvolymen 2007 Del 1*. FAR Förlag, Avesta

RR 27 Finansiella instrument: Upplysningar och klassificering, FAR Förlag AB (2007): *Samlingsvolymen 2007 Del 1*. FAR Förlag, Avesta

Rådet för finansiell rapportering (2008): *RFR 2.2 Redovisning för juridiska personer*.

www.radetforfinansiellrapportering.se/.../RFR_2_2%20Komplett%20f.%20Publicering%2020090123.pdf

Hämtad: 2010-05-31

Årsredovisningslagen(1995:1554)

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1995:1554>

Hämtad: 2010-06-07

Artiklar

Shawver, T. A och Shawver, T. J (2009): Predicting Management Fraud in IPO Companies. *Management Accounting Quarterly*. Vol. 11, Nr. 1, s. 22-26.

[http://web.ebscohost.com.ezproxy.ub.unimaas.nl/ehost/resultsadvanced?vid=2&hid=105&sid=7548212d-9c68-46d7-bd7c-ac5ed2e7b6bb%40sessionmgr104&bquery=\(XX+%22ipo%22%5b100%5d+OR+XX+%22predicting%22%5b90%5d+OR+XX+%22fraud%22%5b81%5d+OR+XX+%22companies%22%5b36%5d+OR+XX+%22management%22%5b36%5d\)&bdata=JmRiPWJ1aCZ0eXBIPTEmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl](http://web.ebscohost.com.ezproxy.ub.unimaas.nl/ehost/resultsadvanced?vid=2&hid=105&sid=7548212d-9c68-46d7-bd7c-ac5ed2e7b6bb%40sessionmgr104&bquery=(XX+%22ipo%22%5b100%5d+OR+XX+%22predicting%22%5b90%5d+OR+XX+%22fraud%22%5b81%5d+OR+XX+%22companies%22%5b36%5d+OR+XX+%22management%22%5b36%5d)&bdata=JmRiPWJ1aCZ0eXBIPTEmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl)

Hämtad: 2010-05-30

Tiger, K (2010): Intresset att notera sig har vaknat till liv igen. *Dagens industri*, Bilaga Mediaplanet. Nr 1, maj.

Elektroniska källor

1. www.bfn.se

<http://www.bfn.se/redovisning/RADET/radet.aspx>

Hämtad: 2010-05-05

2. www.bfn.se

<http://www.bfn.se/aktuellt/aktuellt pagaende.aspx>

Hämtad: 2010-05-05

2. www.deloitte.com

http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/tjanster/finansiell-rapportering/IFRS/guide-IFRS-3/index.htm

Hämtad: 2010-05-05

3. www.deloitte.com

http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/tjanster/finansiell-rapportering/IFRS/sa-paverkas-ditt-foretag/riskhantering-finansiella-instrument/index.htm

Hämtad: 2010-05-05

www.nasdaqomx.com

NASDAQ OMX Stockholm (2010): *Kan ett bolag ta "bakvägen" till börsen?*

<http://www.nasdaqomx.com/listingcenter/nordicmarket/surveillance/stockholm/faq/>

Hämtad: 2010-05-24

Muntliga källor

Bergström, Tomas, finansdirektör, AB Ph. Nederman & Co, 2010-04-29

Carlsson, Jörgen, ekonomichef, Aspiro AB, 2010-04-21

Gutenwik, Lars, ekonomi- och finanschef, TAT – The Astonishing Tribe AB, 2010-05-07

Haglund, Helena, koncernredovisningsansvarig, Duni AB, 2010-05-03

Humble, Sten, auktoriserad revisor, KPMG AB, 2010-05-03

Jarl, Camilla, IR och kommunikationschef, Dagon AB, 2010-04-27

Mårs, Helena, redovisningschef, AB Ph. Nederman & Co, 2010-04-29

Olsson, Peter, ekonomiansvarig för koncernen samt ansvarig för ekonomi, information och personal, Dagon AB, 2010-04-27

Persson, Mats, auktoriserad revisor, Deloitte AB, 2010-05-04

Fotnoter

Fotnot 1. s. 9 : 1.www.deloitte.com

http://www.deloitte.com/print/sv_SE/se/tjanster/revision/borsprevision/index.htm

Hämtad: 2010-05-29

Fotnot 2. s. 10: Jarl, personlig intervju 2010-04-27

Jarl, Camilla, IR och kommunikationschef, Dagon AB, 2010-04-27

Fotnot 3. s. 21: www.fi.se

http://www.fi.se/upload/40_Tillstand/70_prospekt/CESR_rekommendation_06.pdf

Hämtad: 2010-05-19

8. Bilagor

8.1. Bilaga 1: Enkät

Enkätbrev:

Vi är tre studenter från Ekonomihögskolan vid Lunds universitet som skriver vår kandidatuppsats inom redovisning. Vårt ämnesval är: Hur redovisningen påverkas av en börsnotering. För att få fram empirisk fakta kontakter vi nu er då ni är noterade på Stockholmsbörsen, för deltagande i vår enkät.

Ert deltagande i undersökningen är naturligtvis frivilligt men vi ser det som en stor fördel om ni deltar då det bidrar till en stor del i vår uppsats samt att undersökningen blir mer tillförlitlig vid en högre svarsfrekvens.

Vi kommer inte publicera ert eller företagets namn och era svar i uppsatsen. Det är bara vi som ser era svar och kommer sedan sammanställa dem så att det inte går att identifiera just ert svar.

Vi bedömer att enkäten tar ca 10-15 min så vi hoppas att ni kan undvara några minuter för att hjälpa oss med vår uppsats. Vi vill gärna ha svaren tillhanda senast 30/4.

Tack på förhand för er medverkan!

Vänliga hälsningar,

Malin Nordén, Charlotte Persson, Emma Svensson

Undersökning – redovisningens påverkan av börsintroduktion

Svar:

1. Vilket år grundades företaget?		
2. Vilket år skedde börsintroduktionen?		
3. Vilka syften hade börsintroduktionen? (Flera svarsalternativ kan väljas)	a. Att göra företaget mer känt	
	b. Att få företaget rätt värderat	
	c. Att tillförsäkra kapital	
	d. Att öka kapitalet i rörelsen	
	e. Att underlätta förvärv av andra företag	
	f. Att få likviditet i aktier	
	g. Att höja företagets status (använda noteringen som en kvalitetsstämpel)	
	h. Skatteskal	
	i. Ägarrelaterade motiv	
	j. Annan orsak, ange gärna vilken	
4. Har redovisningen förändrats i och med börsintroduktionen?	a. Ja	
	b. Nej	
	c. Vet ej	
5. Om ja på fråga 4:	A. På vilket sätt har redovisningen påverkats?	
	Svar:	
	B. Vilka redovisningsposter har tillkommit/ev.fallit bort?	
	Svar:	

6. Hur lång tid tog det att anpassa redovisningen efter reglerna för börsnoterade företag?	a. 1 – 6 månader	
	b. 7 – 13 månader	
	c. 13 – 18 månader	
	d. 19 – 24 månader	
	e. Mer är 25 månader	
	f. Vet ej	
7. Var redovisningsanpassningen svårare eller lättare än ni hade väntat er?	a. Lättare	
	b. Svårare	
	c. Som väntat	
8. Behövde ni utöka antalet anställda på ekonomiavdelningen till följd av börsintroduktionen?	a. Ja	
	b. Nej	
9. Har redovisningens trovärdighet påverkats?	a. Ja, ökat	
	b. Ja, minskat	
	c. Nej, ingen förändring	
	d. Vet ej	
10. Tillämpade ni IFRS före börsintroduktionen?	a. Ja	
	b. Nej	
11. Övergick ni till IFRS i samband med börsintroduktionen?	a. Ja	
	b. Nej	
	Om nej, gå direkt till fråga 15	
12. Om ja, på fråga 11: Varför övergick ni till IFRS? (Flera svarsalternativ kan väljas)	a. I enlighet med lag	
	b. Internationellt gångbart	
	c. Krav från intressenter	
	d. Annan orsak, ange vilken	

13. Om ja på fråga 11: Vilka är de största förändringarna av övergången till IFRS?	Svar:	
14 A) Om ja på fråga 11: Ser ni flest fördelar eller flest nackdelar med övergången till IFRS?	a. Flest fördelar	
	b. Flest nackdelar	
	c. Likgiltigt	
14 B) Vilka är de främsta fördelarna? (Flera svarsalternativ kan väljas)	a. Internationellt gångbart	
	b. Enklare än FAR/SRS	
	c. Fördelaktigare än FAR/SRS	
	d. Annat, vad	
14 C) Vilka är de främsta nackdelarna? (Flera svarsalternativ kan väljas)	a. Tidskrävande vid övergången	
	b. Mer tidskrävande än FAR/SRS under den löpande redovisningen	
	c. Kostsamt vid övergången	
	d. Mer kostsamt än FAR/SRS under den löpande redovisningen	
	e. Bryter upp ett fungerande system (FAR/SRS)	
	f. Mindre fördelaktigt än FAR/SRS	
	g. Svårare än FAR/SRS	
	h. Annat, ange vad	
15. Upplever ni att revisorns granskning har förändrats?	a. Ja, noggrannare granskning	
	b. Ja, reducerad granskning	
	c. Nej, oförändrat	
	d. Vet ej	

Tack för ert samarbete!

Malin Nordén, Charlotte Persson, Emma Svensson

Vid frågor kontakta gärna oss

Mail: Charlotte.persson.489@student.lu.se

Tel: 070-632 80 74

8.2. Bilaga 2: Intervjufrågor till företag

När skedde börsintroduktionen?

Hur såg ägarstrukturen ut före börsintroduktionen resp. efter?

Vem kom med idén till introduktionen?

Incitamenten för introduktionen?

Hur mycket visste ni om börsintroduktionsprocessen och att vara ett noterat företag?

Hur förberedde ni er redovisningsmässigt för att bli noterade?

Hur lång tid tog introduktionsprocessen?

Hur stor del av processen ägnades åt redovisningsförberedelser?

Hur genomfördes redovisningsförberedelserna?

Hade ni hjälp av er ordinarie revisor under den här processen?

Förväntade effekter utifrån ett redovisningsperspektiv?

Vilka effekter/konsekvenser blev det utifrån ett redovisningsperspektiv?

Mer/mindre effekt än väntat?

Var redovisningsanpassningen svårare eller lättare än väntat?

Har ni börjat tillämpa IFRS till följd av noteringen? I så fall varför?

Vilka för- resp. nackdelar ser ni med IFRS?

Har ni behövt göra några nyanställningar på ekonomiavdelningen pga börsintroduktionen?

Hur mycket extra tid får ekonomiavdelningen lägga på redovisning efter börsnotering?

Har det tillkommit/fallit bort några poster på balansräkningen, resultaträkningen eller kassaflödesanalysen som en följd av noteringen?

Har redovisningens trovärdighet påverkats?

Hur ser ni på offentligheten av redovisning och annan information?

Ser ni flest för- eller nackdelar med offentlighetskraven?

Har revisionen påverkats? I så fall hur?

Har er internredovisning påverkats? I så fall hur?

8.3. Bilaga 3: Intervjufrågor till revisor

Finns det cykler i antalet börsintroduktioner? I så fall, vad beror de på?

Vem kommer oftast med idén till introduktionen?

Vilka är de vanligaste incitamenten för introduktionen?

Hur mycket vet företagen om börsintroduktionsprocessen och att vara ett noterat företag innan själva noteringen?

Hur brukar de förbereda sig för att bli noterade ur ett redovisningsperspektiv?

Vad har ni som revisorer/rådgivare för roll i introduktionsprocessen?

Hur lång tid tar en genomsnittlig introduktionsprocess?

Hur stor del av processen ämnades åt redovisningsförberedelser.

Vilka för- och nackdelar vill ni göra företagen uppmärksamma på inför en notering när det gäller redovisningen?

Vad kan företagen förvänta sig för effekter av introduktionen utifrån ett redovisningsperspektiv?

Vilka förändringar brukar förekomma på balansräkningen, resultaträkningen samt kassaflödesanalysen som en följd av noteringen?

Hur vanligt är det att företag börjar använda sig av IFRS efter en notering?

Hur vanligt är det att nyoterade företag väljer att använda sig av IFRS trots att de inte är tvungna enligt lag? Vilka är anledningarna till detta?

Vad anser ni som revisorer om IFRS?

Var är er uppfattning om vad företagen anser om IFRS?

Hur anser ni att tillförlitligheten och kvaliteten i företagens redovisning påverkas till följd av offentlighetskraven?

Hur påverkas ert arbete som revisor av att företaget är noterat eller inte?